

CENTRAL
MACEDONIA
GREECE

Find your destination.
Admire the **GREAT.**

GR
EN

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Αιώνες πολιτισμού & ιστορίας.

Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης

Η Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης, πέρασμα μεταξύ Ανατολής και Δύσης, μεταξύ της Βαλκανικής ενδοχώρας και της θάλασσας, υπήρξε ανέκαθεν σταυροδρόμι πολιτισμών. Η πόλη της Θεσσαλονίκης, δεσπόζει στον τόπο αυτό και κατέχει το όνομα της αδελφής του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ιδρύθηκε δε από τον Κάσσανδρο, στρατηγό του Φίλιππου Β, το 316 π.Χ.¹

Ο ιστορικός χαρακτήρας της Θεσσαλονίκης συνδέεται άμεσα με τη Βυζαντινή ζωή της. Η περιτοισμένη πόλη και τα μνημεία της θα μπορούσαν λογικά να περιγραφούν ως ένα μεγάλο ανοιχτό μουσείο. Ανοιχτό μουσείο-πόλη που αναπτύχθηκε μέσα στους αιώνες, αποδεικνύοντας έτσι τη μεγάλη σημασία και τη θέση της. Κάθε γειτονιά της πόλης σήμερα, διατηρεί το Βυζαντινό ή μεταβυζαντινό μνημείο της, στοιχεία άλλων εποχών, όταν η πόλη ήταν η Συμβασιλεύουσα μιας πολύ ισχυρής Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Η Ρωμαϊκή Αγορά και το Ανακτορικό Συγκρότημα του Γαλέριου στη Θεσσαλονίκη, αποτελούν τους δύο εμβληματικούς αρχαιολογικούς χώρους της πόλης. Μαζί με την Αψίδα του Γαλερίου, τους Μακεδονικούς τάφους, τα αρχαία κοιμητήρια και τα υπόλοιπα ιστορικά ίχνη που βρίσκονται διάσπαρτα στην πόλη, αποδεικνύουν τη χιλιόχρονη ιστορία της.

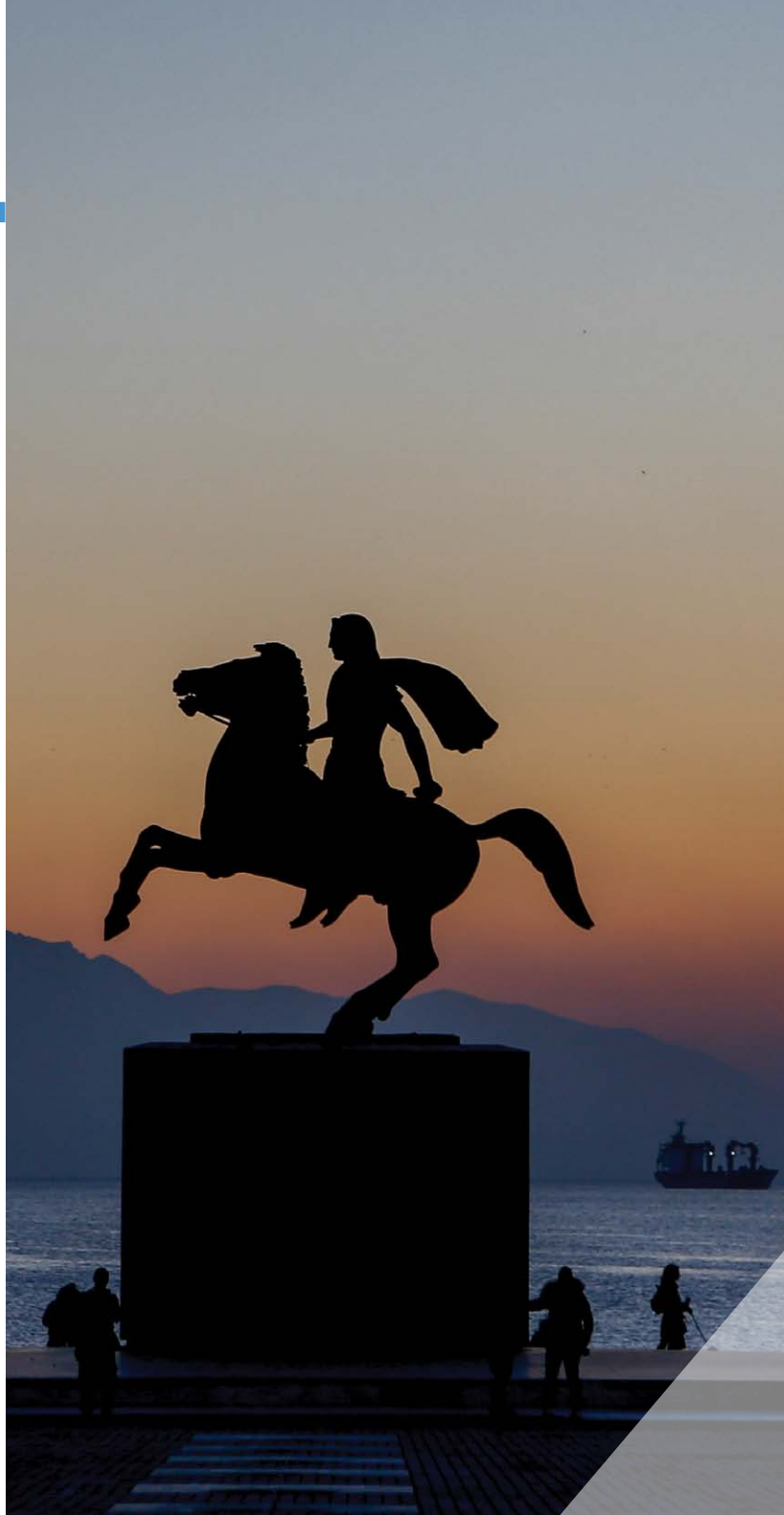
Εκδότης: Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας
Επιμέλεια Έκδοσης: Διεύθυνση Τουρισμού Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας
Φωτογραφίες: Next Com A.E.
Κείμενα: Next Com A.E.
Μετάφραση: Glossina & Wehrheim
Σχεδίαση - Καλλιτεχνική Επιμέλεια: Next Com A.E.
Εκτύπωση: Data Print
© Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Η παρούσα έκδοση δεν είναι προς πώληση.

Απαγορεύεται η χρήση ή η αναδημοσίευση, μέρους ή του συνόλου του παρόντος, με οποιοδήποτε τρόπο, χωρίς την έγγραφη άδεια της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Publisher: Region of Central Macedonia
Editing: Directorate of Tourism of the Region of Central Macedonia
Photos: Next Com S.A.
Texts: Next Com S.A.
Translations: Glossina & Wehrheim
Design - Artistic Editing: Next Com S.A.
Printing: Data Print
© Region of Central Macedonia

This version is not for sale.
The use or republishing of, part or all of the present, in any way, without the written permission of the Region of Central Macedonia is prohibited.

Έξω από την πόλη της Θεσσαλονίκης, η Αρχαία Απολλωνία, μια περιοχή της Αρχαίας Μακεδονίας, που κατοικήθηκε τον 5ο αιώνα π.Χ.¹ και λίγο ανατολικότερα η Ελληνιστική κατοικία της Ασπροβάλλτας και ο Αρχαίος οικισμός της Αρέθουσας, αποτελούν τρία ακόμη δείγματα της χιλιόχρονης ιστορίας της περιοχής. Δεκαπέντε από τα μνημεία της Θεσσαλονίκης, αποτελούν τα παλαιохριστιανικά-Βυζαντινά μνημεία της πόλης και εντάσσονται στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Οι Βυζαντινοί Ναοί, με τη Ροτόντα και τον Άγιο Δημήτριο με τις μοναδικές κατακόμβες του, να αποτελούν την κορωνίδα αυτών, το ισχυρό οχυρωματικό τείχος μήκους 8 χιλιομέτρων, το οποίο χρονολογείται από την ίδρυση της Πόλης στα τέλη του 4ου αιώνα¹, το Επταπύργιο στην κορυφή των τειχών και το Βυζαντινό Λουτρό, που αποτελεί το μοναδικό μη λατρευτικό ή αμυντικό μνημείο της Βυζαντινής περιόδου, ολοκληρώνουν το σύνολο των εμβληματικών μνημείων.

- › Τα βυζαντινά τείχη της Θεσσαλονίκης (4ος - 5ος αι.)
- › Η Ροτόντα του Αγίου Γεωργίου (4ος αι.)
- › Η Βασιλική της Παναγίας Αχειροποιίτου (5ος αι.)
- › Ο Ναός του Οσίου Δαυίδ (Μονή Λατόμου) (6ος αι.)
- › Η Βασιλική του Αγίου Δημητρίου (7ος αι.)
- › Ο Ναός της Αγίας Σοφίας (8ος αι.)
(επίσημα ο Ναός της του Θεού Σοφίας)
- › Ο Ναός της Παναγίας των Χαλκείων (11ος αι.)
- › Ο Ναός του Αγίου Παντελεήμονα (14ος αι.)
- › Ο Ναός των Αγίων Αποστόλων (14ος αι.)
- › Ο Ναός του Αγίου Νικολάου του Ορφανού (14ος αι.)
- › Ο Ναός της Αγίας Αικατερίνης (13ος αι.)
- › Ο Ναός του Σωτήρος (14ος αι.)
- › Η Μονή Βλατάδων (14ος αι.)
- › Ο Ναός του Προφήτη Ηλία (14ος αι.)
- › Το Βυζαντινό Λουτρό (14ος αι.)

Η Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης, φιλοξενεί τα Βυζαντινά Λουτρά του Λαγκαδά με τους δύο λουτήρες. Το σημαντικότερο κτίσμα με χρήση λουτήρα παρόμοιας φύσης σε όλη τη Βόρεια Ελλάδα. Στον Χορτιάτη βρίσκεται ο Ναός της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, ένα από τα σπουδαιότερα Βυζαντινά μνημεία της Περιφερειακής Ενότητας ο οποίος χρονολογείται τον 12ο μ.Χ.¹ αιώνα, με υπέροχες σωζόμενες τοιχογραφίες, ενταγμένος κάποτε στη μεγάλη Μονή Χορταϊτών.

Στη Ρεντίνα, επάνω στην κορυφή ενός λόφου, δίπλα στο Ρήχιο ποταμό, στη δυτική είσοδο των Στενών των Μακεδονικών Τεμπών, βρίσκεται το Βυζαντινό Κάστρο της. Κατοικούνταν συνεχώς από την αρχαιότητα μέχρι και τα πρώτα χρόνια της τουρκοκρατίας. Στη Νέα Απολλωνία, βρίσκεται το Οθωμανικό Λουτρό, κάποτε μέρος κτηριακού συμπλέγματος που περιελάμβανε χάνι και τζαμί. Δίπλα στη Ρεντίνα, οι Νυμφόπετρες, ο Βυζαντινός πύργος των Βρασών, αναρίθμητα τα Αρχαιολογικά, Βυζαντινά, Μουσουλμανικά και Νεότερα μνημεία και

τα ιστορικά ίχνη, που μαρτυρούν την πορεία και εξέλιξη της περιοχής στον ρου της ιστορίας. Σίγουρα αποτελούν πρόκληση και γνωσιακή εμπειρία για όποιον τολμήσει να τα ανακαλύψει.

Εκχωρίζουν:

➤ Αλκαζάρ ➤ Γενί Τζαμί ➤ Τζαμί του Λεμπέτ ➤ Τζαμί Θέρμης ➤ Μπέη Χαμάμ ➤ Γενί Χαμάμ ➤ Λουτρά Φοίνιξ ➤ Γιαχουντί Χαμάμ	➤ Λευκός Πύργος ➤ Φρούριο Βαρδαρίου ➤ Πύργος κεντρικής εισόδου του Επταπυργίου ➤ Αλατζά Ιμαρέτ ➤ Μπεζεστένι ➤ Τουρμπές Μουσα Μπαμπά ➤ Βίλα Μορντώκ ➤ Διοικητήριο

Η Θεσσαλονίκη όμως έχει να επιδείξει θαύματα και στα Οθωμανικά της μνημεία. Με τον Λευκό Πύργο να κρατάει τα σκήπτρα της δόξας και το Μπεζεστένι, τα γνωστά στους ντόπιους ως Αλκαζάρ και Λουτρά Παράδεισος, τα Γενί και Γιαχουντί Χαμάμ, το Αλατζά Ιμαρέτ και τόσα άλλα.

Η πόλη, που μετά την άφιξη των ισπανόφωνων Εβραίων το 1492¹ και για αιώνες ονομαζόταν η Ιερουσαλήμ των Βαλκανίων διαθέτει σήμερα και μετά το Ολοκαύτωμα, όπου η συντριπτική πλειοψηφία των Θεσσαλονικέων Εβραίων δεν επέστρεψε στα πάτρια εδάφη, σημεία μνήμης του Εβραϊκού της παρελθόντος. Με τη Συναγωγή των Μοναστηριωτών να δέχεται τις περισσότερες επισκέψεις και την Πλατεία Ελευθερίας και τον Παλιό Σιδηροδρομικό Σταθμό να κρατούν το βάρος της μνήμης. Παράλληλα, οι εντυπωσιακά διατηρημένες βίλες της Λεωφόρου Βασιλίσσης Όλγας, παλαιά Δρόμος των Εξοχών, στέκουν ως υπενθύμιση μιας ιστορικής και ακμάζουσας Εβραϊκής κοινότητας, καθώς και της σεφραδίτικης κληρονομιάς.

Διασώζονται υπενθυμίζοντας τη μακράιωνη παρουσία τους:

- Συναγωγή Μοναστηριωτών
- Συναγωγή Γιαντ Λεζικαρόν
- Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης
- Μνημείο Ολοκαυτώματος
- Στοά Σαούλ
- Αγορά Μοδιάνο
- Βίλα Μοδιάνο
- Κάζα Μπιάνκα
- Βίλα Αλλατίνι
- Μύλοι Αλλατίνι

Σημαντικό μνημείο και κιβωτός μνήμης θα είναι το Μουσείο Ολοκαυτώματος που έχει χωροθετηθεί στη δυτική είσοδο της Θεσσαλονίκης. Μια πόλη, μια Περιφερειακή Ενότητα, που αποπελούσε διαχρονικά τόπο εγκατάστασης φυλών και προσφύγων Ελλήνων, Φράγκων, Σλάβων, Οθωμανών, Εβραίων, Μικρασιατών, Ποντίων, Θρακών... ένα πολυπολιτισμικό μωσαϊκό που άφησε τα ίχνη του παντού στην πόλη. Ίχνη που οδηγούν σε ένα τεράστιο μνημειακό απόθεμα, το οποίο συμπληρώνεται με τα αναρίθμητα ευρήματα σε ισόγεια κτηρίων και σε κήπους, υπόγεια πολυκατοικιών και αυλές. Μακεδονικούς τάφους και παλαιοχριστιανικές εκκλησίες, οθωμανικά και αρχαιοελληνικά κοιμητήρια, που θα σου δώσουν την αίσθηση μιας πόλης που ζει ακόμη και σήμερα σε αγαστή συνεργασία με το παρελθόν της.

Ένα παρελθόν που ακουμπά ακόμη και τον 20ο αιώνα¹, με τα στρατιωτικά κοιμητήρια των πεσόντων του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Το συμμαχικό κοιμητήριο του Ζέιτενλικ, τα Κοιμητήρια της Βρετανικής Κοινοπολιτείας στη Μίκρα, τον Χορτιάτη και τον Λαχανά και το Ινδικό Κοιμητήριο του Δενδροποτάμου. Όλα τα παραπάνω συμπληρώνουν τα περισσότερα από 30 Μουσεία² που εντάσσονται στο ευρύτερο Πολεοδομικό Συγκρότη-

μα Θεσσαλονίκης, με το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού και το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης να αποτελούν τους κορυφαίους μουσειακούς χώρους της πόλης.

- Αρχαιολογικός Χώρος και Μουσείο Ρωμαϊκής Αγοράς Θεσσαλονίκης
- Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσ/νίκης
- Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού
- Ανάκτορα Γαλέριου
- Δημοτική Πινακοθήκη Θεσ/νίκης
- Εβραϊκό Μουσείο Θεσ/νίκης
- Οικία Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ
- Μουσείο Κινηματογράφου-Ταινιοθήκη Θεσσαλονίκης
- Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
- Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης
- Λαογραφικό & Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας - Θράκης
- Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
- Ίδρυμα Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα
- Πολιτιστικό Κέντρο ΜΙΕΤ
- ΜΙΕΤ - Βιβλιοπωλείο & Εκθεσιακός Χώρος
- ΝΟΗΣΙΣ – Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και Μουσείο Τεχνολογίας
- Ολυμπιακό Μουσείο
- Σιδηροδρομικό Μουσείο Θεσ/νίκης
- Τελλόγλειο Ίδρυμα
- Ελληνικό Φαρμακευτικό Μουσείο
- Μουσείο Φωτογραφίας Θεσ/νίκης
- Αίθουσα Τέχνης ΕΜΣ
- Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας
- Μουσείο Βαλκανικών Πολέμων
- Μουσείο Κρύπτης Αγίου Δημητρίου
- Μουσείο Λευκού Πύργου
- Μουσείο Ραδιοφώνου
- Μουσείο Ύδρευσης
- Πολεμικό Μουσείο

Και μαζί με αυτά ένα πλήθος φεστιβάλ, γιορτών και εκδηλώσεων που προσελκύουν χιλιάδες επισκέπτες. Με το Φεστιβάλ των Δημητρίων και τα Φεστιβάλ Κινηματογράφου και Ντοκιμαντέ

να βρίσκονται στην κορυφή του σύγχρονου πολιτισμού. Τα καρναβάλια, οι Κωδονοφόροι του Σοχού, τα Ανασενάρια του Λαγκαδά, το Φεστιβάλ της Μονής Λαζαριστών και του Επταπυργίου είναι κάποιες από τις αναρίθμητες εκδηλώσεις μουσικής, χορού, θεάτρου ή γαστρονομίας που υπάρχουν σε όλη την Περιφερειακή Ενότητα και συμπληρώνουν κάθε πτυχή του πολιτισμού του τόπου αυτού. Φυσικά το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης αλλά και το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος είναι επίσης δύο από τα σημαντικότερα κύτταρα διατήρησης του πολιτισμού στην περιοχή.

Περιφερειακή Ενότητα Σερρών

Παρόλο που ο τόπος αυτός κατοικήθηκε από αρχαιοτάτων χρόνων, με την πόλη των Σερρών να μνημονεύεται για πρώτη φορά από τον Ηρόδοτο τον 5ο π.Χ.¹ αιώνα με το όνομα Σίρις, και την ίδρυσή της να φαίνεται πως ανάγεται τουλάχιστον στις αρχές της 2ης π.Χ.¹ χιλιετίας, τα σημαντικότερα μνημεία του σήμερα προέρχονται από τη Βυζαντινή περίοδο και την Οθωμανική κατοχή.

Σημαντικότερος όλων από την αρχαία περίοδό του, ο αρχαιολογικός χώρος της Αμφίπολης. Με ένα όμορφο μουσείο, με δημόσια κτήρια και κατοικίες, με τον επιβλητικό Λέοντα, τη νεκρόπολη και τα Ιερά, τις τέσσερις τρίκλιτες βασιλικές του πρώιμου Βυζαντίου του 5ου και 6ου αιώνα, διακοσμημένες με μαρμαρόστρωτα και ψηφιδωτά δάπεδα καθώς και με έναν περίκεντρο ναό του 6ου αιώνα. Τέλος, με τον Τύμβο Καστά, αυτό το οικουμενικό μνημείο, πρόσφατα αναδειχθέν από την αρχαιολογική σκαπάνη, που έκανε τη διεθνή αρχαιολογική - και όχι μόνο - κοινότητα, να υποκλίνεται μπροστά στο μεγαλείο των ευρημάτων του. Η Αμφίπολη συνδέεται τόσο με το τέλος της γενιάς του Μεγάλου Αλεξάνδρου όσο και με το τέλος του Μακεδονικού κράτους.

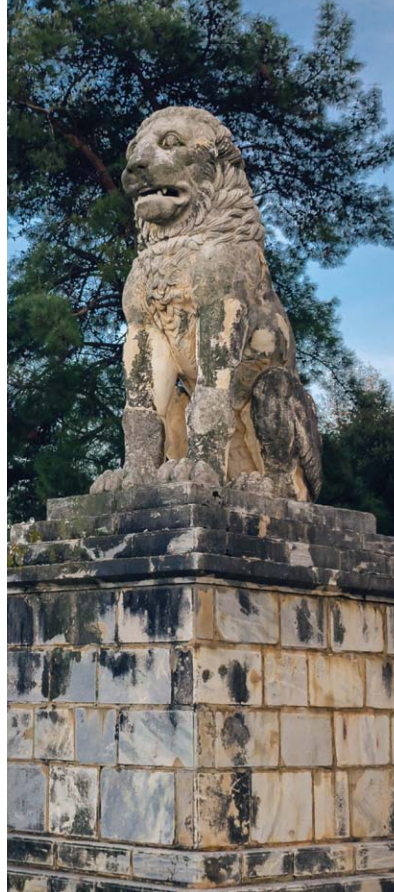

Στην πόλη των Σερρών, η Βασιλική των Αγίων Θεοδώρων, χτισμένη πάνω σε ερείπια παλαιοχριστιανικού ναού το 1124¹, σε ρυθμό ορθογώνιας Βασιλικής, αποτελεί το σημαντικότερο Βυζαντινό Μνημείο

της Πόλης. Το Μονύδριο του Αγίου Γεωργίου του Κρουονερίτη αναφέρεται για πρώτη φορά το 1298¹ σε χρυσόβουλο του Ανδρόνικου Β΄, ενώ πάνω στην Ακρόπολη των Σερρών, ένας ακόμη Βυζαντινός Ναός, ο Ναός του Αγίου Νικολάου, τρίκογχος με τρούλο, χτίστηκε το 1339¹ και στην κρύπτη του βρέθηκαν λείψανα και οστά, ενώ οι ανασκαφές έφεραν στο φως ίχνη τοιχογραφιών και κομμάτια κοσμημάτων από την εποχή των Παλαιολόγων.

Η Ακρόπολη των Σερρών του 9ου αιώνα, ένα δημιούργημα του αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά με το σπουδαιότερο σήμερα σωζόμενο κτίσμα της να είναι ο πύργος στο δυτικό άκρο, γνωστός ως Πύργος του Ορέστη, αποτελεί ακόμη ένα θαυμαστό αποτύπωμα του Βυζαντίου. Η Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου, ένα θαυμάσιο μνημείο Βυζαντινής τέχνης, χρονολογείται από το 1270¹.

Η Ιερά Μονή Παναγίας της Εικοσιφοίνισσας, στις πλαγίες του Παγγαίου, με τα πρώτα της ίχνη να εντοπίζονται τον 5ο μ.Χ. αιώνα¹, με τη μορφή που τη βλέπουμε σήμερα, υπάρχει από το 1967¹. Στο Άγκιστρο, πάνω στη συνοριογραμμή με τη Βουλγαρία, βρίσκεται το Βυζαντινό Λουτρό του 9ου μ.Χ. αιώνα¹, με αδιάλειπτη χρήση στο πέρασμα των αιώνων.

Το Μπεζεστένι, στην πόλη των Σερρών, είναι το σημαντικότερο Οθωμανικό μνημείο, το οποίο στεγάζει σήμερα το Αρχαιολογικό Μουσείο. Το Τζαμί Μεχμέτ Μπέη, χτίστηκε το 1492¹ από τον Μεχμέτ Μπέη και είναι το μεγαλύτερο και αρχαιότερο τζαμί των Σερρών. Το Ζιντζιρλί Τζαμί χτισμένο στα τέλη του 16ου αιώνα θεωρείται ένα από τα τρία σημαντικότερα Οθωμανικά οικοδομήματα-μνημεία των Σερρών. Σήμερα, στον υπέροχο αισθαντικό κι επιβλητικό εσωτερικό του χώρο, φιλοξενεί καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Και τέλος το Εσκή Χαμάμ, με ορατό τον τρούλο του ανδρικού λουτρού.

Η πόλη των Σερρών φιλοξενεί το Λαογραφικό Μουσείο των Σαρακατσάνων και το Λαογραφικό Μουσείο των Βλάχων,

μιας και αποτελεί τόπο Σαρακατσάνων και Βλάχων και μεταγενέστερα προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής, καθώς και το Εκκλησιαστικό Κειμηλιαρχείο της Μητρόπολης Σερρών και Νιγρίτας. Βόρεια στον Νομό Σερρών, στη Θερμοπηγή, βρίσκεται το Μουσείο της παλαιοντολογικής πανίδας της ευρύτερης περιοχής.

Αξίζει να επισκεφθείς την Περιφερειακή Ενότητα Σερρών, με αφορμή μία τουλάχιστον από τις πολλές γιορτές που διοργανώνονται σε ετήσια βάση. Να την επισκεφθείς στα Καρναβάλια του Ροδολίβου ή στα “Αναστενάρια” της Αγίας Ελένης. Και κάθε 8 του Γενάρη, στο έθιμο της Γυναικοκρατίας, το οποίο πραγματοποιείται σε διάφορα χωριά. Αλλά και στα “Ελευθέρια” στις Σέρρες και το Σιδηρόκαστρο κάθε Ιούνη. Στην “Αναβίωση των μαχών” στο Οχυρό του Ρούπελ μέσα στον Μάη ή στο ξακουστό “Φεστιβάλ της Αμφίπολης” κάθε καλοκαίρι και στις “Νύχτες Αυγούστου” στα Άνω Πορόια. Και σε τόσες άλλες εκδηλώσεις και γιορτές που διοργανώνονται σε κάθε γωνιά της Περιφερειακής Ενότητας, όπως η «Αστροπύλη» στην Άνω Βροντού, τα «Γερακίνεια» στη Νιγρίτα, και ο «Κουρήτος» στο Ροδολίβου.

Περιφερειακή Ενότητα Κιλκίς

Χωρίς να υπολείπεται σε σημαντικά αρχαιολογικά κατάλοιπα, η Περιφερειακή Ενότητα Κιλκίς κατέχει ίσως τη σημαντικότερη θέση μεταξύ των περιοχών που συνέβαλαν στη σύγχρονη ελληνική ιστορία και ιδιαίτερα των αρχών του 20ου αιώνα¹. Με εγκατεστημένους πληθυσμούς από την Ανατολική Ρωμυλία και την Ανατολική Θράκη και στη συνέχεια από τη Μικρά Ασία, την Καππαδοκία και τον Πόντο.

Με κατάλοιπα Μακεδονικών πόλεων, της Ελληνιστικής και Ρωμαϊκής περιόδου, νεκροπόλεις και Βυζαντινά κάστρα, η Περιφερειακή Ενότητα Κιλκίς αποτέλεσε τόπο υποδοχής προσφύγων στη Σύγχρονη Ιστορία, αλλά και το σημαντικότερο τόπο μαχών του Μακεδονικού Μετώπου του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Στα βορειοανατολικά της πόλης του Κιλκίς, στο χωριό Παλατιανό βρίσκονται τα ερείπια μεγάλης μακεδονικής πόλης της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου που πιστεύεται ότι είναι το αρχαίο Ίωρον. Ο σημαντικότερος αρχαιολογικός χώρος του νομού, τον οποίο δεν πρέπει να χάσεις, είναι η Ευρωπός. Πατρίδα του Σέλευκου, ενός εκ των διαδόχων του Αλέξανδρου του Μέγα, ιδρυτή της δυναστείας των Σελευκιδών, που βασίλεψε στο Ασιατικό τμήμα της πρώην Περσικής Αυτοκρατορίας.

Οι ανασκαφές έφεραν στο φως την αρχαία νεκρόπολη και την προϊστορική της πόλη, η οποία κατοικήθηκε από τον 6ο αιώνα π.Χ. μέχρι το τέλος της αρχαιότητας. Στο δυτικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας, στην ανατολική όχθη του Γαλλικού ποταμού βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος της Κολχίδας, με τη σημερινή Κολχίδα να έχει πάρει το όνομά της από την αρχαία πόλη Καλλικώ. Το σημαντικότερο Βυζαντινό μνημείο της περιοχής είναι αυτό που βρίσκεται πάνω από το χωριό του Παλαιού Γυναϊκοκάστρου, όπου δεσπόζει επιβλητικό το κάστρο, ένα από τα σημαντικότερα Βυζαντινά οχυρωματικά έργα της Μακεδονίας.

Από τον 20ο αιώνα¹, τα πεδία των Μαχών του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου εκτείνονται από το Μπέλες στα όρια της Περιφερειακής Ενότητας Σερρών, μέχρι και το Πάικο.

Η παρουσία των Γάλλων κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου στην περιοχή, ήταν σημαντική με μεγάλη επίδραση στην καθημερινότητα της ζωής της περιοχής και της Κεντρικής Μακεδονίας γενικότερα.

Επί της επαρχιακής οδού Γουμένισσας – Γιαννιτσών, στη δεξιά πλευρά, διασώζεται ακόμη και σήμερα μικρός πύργος, τμήμα καθολικού παρεκκλησίου. Στην περιοχή του παλιού Σιδηροδρομικού Σταθμού Γουμένισσας, δύο χιλιόμετρα βόρεια της Αξιούπολης, δίπλα στον Αξιό, δημιουργήθηκε κοιμητήριο, όπου ενταφιάστηκαν περίπου 880 στρατιώτες που έπεσαν στα γύρω πεδία των μαχών. Στον παλιό Ναό Αγίων Αναργύρων της Πύλης Αξιούπολης, υπάρχει αναθηματική στήλη για τους Γάλλους στρατιώτες του 148ου Γαλλικού Συντάγματος. Στον Φανό Αξιούπολης στέκει Γαλλική αναθηματική στήλη, αφιερωμένη στους Γάλλους στρατιώτες που έχασαν τη ζωή τους.

Απώλειες πολλών χιλιάδων στρατιωτών από κάθε γωνιά της μέτρησης και η Βρετανική Κοινοπολιτεία. Κολόνιαν Χιλ ονομάζεται το Βρετανικό Μνημείο και είναι αφιερωμένο σε όσους πήραν μέρος στις επιχειρήσεις του Μακεδονικού Μετώπου κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και ειδικότερα στις χιλιάδες των νεκρών στρατιωτών της Κοινοπολιτείας, των οποίων οι τάφοι είναι άγνωστοι και βρίσκεται κοντά στη λίμνη Δοϊράνη.

Νοτιοανατολικά της λίμνης βρίσκεται το Βρετανικό Στρατιωτικό Κοιμητήριο. Διαμορφώθηκε στα τέλη του 1916¹ για τους νεκρούς αξιωματικούς και οπλίτες που συμμετείχαν στο μέτωπο της Δοϊράνης. Πολύ κοντά βρίσκεται το Βρετανικό Στρατιωτικό Κοιμητήριο, σχεδιασμένο και αυτό, όπως και τα άλλα, από τον Sir Robert Lorimer.

Δυτικά της πόλης του Κιλκίς και λίγο πριν την Αξιούπολη, στο Πολύκαστρο, βρίσκεται το Βρετανικό Στρατιωτικό Κοιμητήριο Πολυκάστρου. Δημιουργήθηκε τον Σεπτέμβριο του 1916¹ για τους νεκρούς του Μετώπου Δοϊράνης. Η Βαβέλ των φυλών του

συμμαχικού στρατεύματος περιελάμβανε και τις Ελληνικές δυνάμεις, οι οποίες μέτρησαν και τιμούν και τις δικές τους απώλειες. Στην κορυφή του λόφου Ραβινέ που βρίσκεται κοντά στον οικισμό Χαμπλό του Δήμου Παιονίας, πολύ κοντά στα σύνορα, υπάρχει μνημείο που καταλήγει σε Σταυρό.

Στην είσοδο του χωριού Σκρα έχει στηθεί μαρμάρινο μνημείο προς τιμή των Ελλήνων στρατιωτών που έπεσαν στην ομώνυμη μάχη τον Μάιο του 1918¹. Κινούμενοι ανατολικά και φθάνοντας τη Δοϊράνη, μέσα στο χωριό και κοντά στο κτήριο του παλιού σιδηροδρομικού σταθμού υπάρχει μνημείο αφιερωμένο στους άνδρες του 506ου Τάγματος Πεζικού που έπεσαν στην ομώνυμη μάχη τον Σεπτέμβριο του 1918¹. Στο Ελληνικό κοιμητήριο των πεσόντων κατά την ομώνυμη μάχη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το οποίο βρίσκεται δυτικά του χωριού της Δοϊράνης, στέκει η περωτή Νίκη, έργο του μεγάλου Έλληνα γλύπτη Αντώνιου Σώχου.

Στην κεντρική πλατεία της Αξιούπολης, φιλοτεχνημένο από τον γλύπτη Δημοσθένη Παπαγιάννη το 1926¹, βρίσκεται το άγαλμα της Ελευθερίας. Στον λόφο του Αγίου Δημητρίου, δίπλα στην παλιά εκκλησία της Αξιούπολης, υπάρχει κοιμητήριο των Ελ-

λήνων στρατιωτών που έπεσαν στα πεδία των μαχών Ραβινέ, Σκρα και της ευρύτερης περιοχής. Στο 60ο χιλιόμετρο της εθνικής οδού Θεσσαλονίκης – Ευζώνων και σε μικρή απόσταση από την πόλη του Πολυκάστρου στήθηκε το 1977¹, το Διασυμμαχικό Μνημείο προς τιμή των στρατιωτών που έπεσαν στο Μακεδονικό Μέτωπο, την περίοδο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Μια επίσκεψη αξίζει, στην αμπελουργική ζώνη της Γουμένισσας, στη γιορτή του Αγίου Τρύφωνα, ή τη Μεγάλη Παρασκευή για ένα έθιμο που όμοιό του δεν υπάρχει. Εκείνες τις μέρες τα Χάλκινα της Γουμένισσας έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Στην πόλη του Κιλκίς διοργανώνεται κάθε χρόνο το Διεθνές Φεστιβάλ κουλθοεάτρου και παντομίμας, ενώ κάθε Μάη πραγματοποιούνται οι εκδηλώσεις μνήμης για τη Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου αλλά και ο εορτασμός της επετείου της ηρωικής νίκης της μάχης του Σκρα. Τον Ιούνιο, μήνας απελευθέρωσης της πόλης του Κιλκίς (21.06.1913¹), ξεκινούν οι εκδηλώσεις «Ελευθέρια» που ενσωματώνονται με τις καλοκαιρινές εκδηλώσεις, “Στου φεγγαριού το φως” στον Άγιο Γεώργιο της πόλης του Κιλκίς. Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού πανηγύρια, γιορτές Αγίων και παραδοσιακά ανταμώματα, λαμβάνουν χώρα σε όλο το νομό.

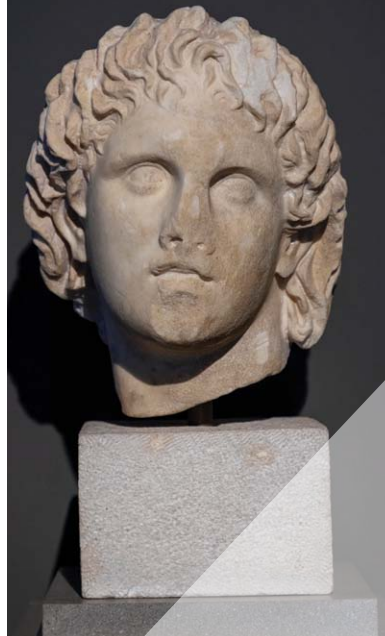
Περιφερειακή Ενότητα Πέλλας

Ως το κέντρο του Βασιλείου των Μακεδόνων, ολόκληρη η Περιφερειακή Ενότητα Πέλλας αποτελεί ένα ανοικτό Μουσείο, το οποίο σε καλεί να το εξερευνήσεις. Ο αρχαιολογικός και ο ιστορικός πλούτος της αρχαίας Πέλλας είναι ανεκτίμητος. Έδρα του Μακεδονικού Βασιλείου από τον 4ο π.Χ. αιώνα¹, με υπέρλαμπρα ανάκτορα και κέντρο του Ελληνισμού που διαδέχθηκε την Αθήνα και τη Σπάρτη, τόπος δοξασμένης κοσμοκρατορίας, τόπος πνευματικός και καλλιτεχνικός, τόπος στο επίκεντρο του Βυζαντίου και του Μακεδονικού αγώνα. Διαμόρφωσε νέες συνθήκες για το μέλλον του με τους πρόσφυγες από την Ανατολή και αποτέλεσε, χάρη και στον υδάτινο πλούτο του, μεγάλο βιομηχανικό κέντρο.

Τόπος εγκατάστασης προσφύγων από το 1914¹, με τους πρώτους να φθάνουν από τη Στράντζα της Ανατολικής Θράκης. Ακολούθησαν πολλοί από την Ανατολική Ρωμυλία, τον Πόντο και την Καππαδοκία και αναμείχθηκαν με Σαρακατσάνους, Βλάχους και γηγενείς κατοίκους δημιουργώντας έναν τόπο πολυπολιτισμικό.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Πέλλας, στο μέσον του ομώνυμου αρχαιολογικού χώρου, αποτελεί ένα κόσμημα για την περιοχή. Αναπτύσσεται σε έκταση 6.000 τ.μ. και τα εκθέματα φιλοξενούνται σε πέντε θεματικές ενότητες.

Η αγορά βρέθηκε στο κέντρο του αρχαιολογικού κέντρου και για αιώνες ήταν το σημαντικότερο τμήμα της μακεδονικής πρωτεύουσας. Εμπορικό και διοικητικό κέντρο της αρχαίας πόλης, κατασκευασμένο με επιχρισμένους πλίνθους, στο εσω-

τερικό της υπήρχαν στοές με πεσσούς και δωρική κιονοστοιχία. Τα θαυμάσια και σημαντικότερα, γνωστά σε όλο τον κόσμο, ψηφιδωτά δάπεδα της Αρχαίας Πέλλας δεσπόζουν ανάμεσα στα σημαντικά ευρήματα και καθιστούν την περιοχή ως χώρο με τα λαμπρότερα δείγματα αυτής της εξαιρετικής τέχνης.

Η ανασκαφική έρευνα αποκάλυψε στην κορυφή της τούμπας του Αρχοντικού στα Γιαννιτσά, καθώς και στην ανατολική πλαγιά αλλεπάλληλες φάσεις ενός οικισμού που χρονο-

λογείται στο τέλος της Πρώιμης εποχής του Χαλκού. Η περίοδος αυτή είναι ελάχιστα γνωστή στη Μακεδονία. Ο προϊστορικός οικισμός του Αρχοντικού βρίσκεται ανάμεσα στην Αρχαία Πέλλα και στην πόλη των Γιαννιτσών σε απόσταση 4χλμ.

Η νέα ανακάλυψη στην αρχαία Πέλλα μετά από τριετία ανασκαφών είναι το μεγαλύτερο ανάκτορο της Μακεδονίας, εμβαδού 70 στρεμμάτων, όπου γεννήθηκε, εκπαιδεύτηκε και ανδρώθηκε ο Μέγας Αλέξανδρος, σύμφωνα με τους αρχαιολόγους. Το ανάκτορο είναι κτισμένο σε επίπεδο λόφο και αποτελείται από ένα συγκρότημα κτηρίων χωρισμένο σε τρεις ενότητες με άριστη αρχιτεκτονική. Μια αρχιτεκτονική που έδινε τη δυνατότητα στον κάτοικό του να έχει εξαιρετική θέα προς τον νότο. Χώροι συμποσίων, δεκάδες κοιτώνες και εστιατόρια, παλαίστρα με ψηφιδωτά δάπεδα (αναλόγων διαστάσεων και τεχνικής με αυτές που έχουν εντοπισθεί στην Αρχαία Ολυμπία), λουτρά και χώροι προετοιμασίας και εκπαίδευσης των νεαρών γόνων των Μακεδόνων αριστοκρατών που χρονολογούνται στα παιδικά και εφηβικά χρόνια του Μεγάλου Αλεξάνδρου, συνθέταν το περίλαμπρο αυτό ανάκτορο, το μεγαλύτερο της αρχαίας Μακεδονίας.

Στη θέση Λόγγος βρίσκεται η αρχαία πόλη της Έδεσσας, περιτριγυρισμένη από καταπράσινο τοπίο, πανέμορφο και μοναδικό. Το αρχαίο τείχος του σώζεται μέχρι σήμερα, έχει ύψος 6 μέτρων.

Η Βυζαντινή εποχή άφησε και εκείνη τα ίχνη της στην Πέλλα. Εκτός από τις εκκλησίες διαφορετικών τεχνοτροπιών σε ολόκληρο το νομό, Βυζαντινά κατάλοιπα βρίσκουμε και στην

Αρχαία πόλη της Έδεσσας. Υπολείμματα από Βυζαντινά τείχη και παλαιοχριστιανικούς οικισμούς μπορεί να δει κανείς στην Αραβησσό, στο λόφο Παλαιόκαστρο και στο κάστρο των Μογλενών στη Χρυσή. Ο Ναός, ο οποίος σήμερα τιμάται στο όνομα της Κοίμησης της Θεοτόκου και αποτελούσε τον παλαιό μητροπολιτικό ναό της πόλης, είναι ένα σημαντικό Βυζαντινό μνημείο κτισμένο στην άκρη του απότομου βράχου που ορίζει από τα ανατολικά την Έδεσσα.

Η μονή του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, σε ένα ειδυλλιακό πλάτωμα του Πάϊκου κοντά στο χωριό Αρχάγγελος της Αριδαίας, χτίστηκε το 1858 πάνω σε καλίσματα βυζαντινής μονής που είχε ανεγερθεί τον 11ο αιώνα¹. Είναι το προσκύνημα της περιοχής και έχει μια φιλόξενη μοναστική αδελφότητα. Το πέτρινο καθολικό της μονής έχει τοιχογραφίες του 1888¹ με έντονη λαϊκή τεχνοτροπία και απλοϊκότητα. Ανάμεσά τους παριστάνεται και το μαρτύριο της τοπικής Αγίας Χρυσής από τα Μαγλενά. Η φιλοτέχνησή τους έγινε από τρία αδέρφια που κατάγονταν από το Κρούσσοβο. Ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου βρίσκεται στο βόρειο τομέα των Γιαννιτών, στην παλιά συνοικία Βαρόσι και χτίστηκε κατά την περίοδο 1858-1867¹. Η κατασκευή της επιτράπηκε με σουλτανικό φερμάνι του 1858¹. Οι κάτοικοι με προσωπική εργασία και δωρεά υλικού και χρημάτων κατάφεραν μέσα σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα να ολοκληρώσουν την κατασκευή της. Όταν τελείωσε το νερό, χρησιμοποιήθηκε κρασί, λέει η παράδοση. Η Ιερά Μονή Αγίου Ιλαρίωνος Μογλενών στους Προμάχους Αριδαίας, είχε ως κτήτορα και ιδρυτή της τον ίδιο τον Άγιο Ιλαρίωνα, ο οποίος υπήρξε σπουδαίος ιεράρχης του 12ου αιώνα¹, που έζησε και έδρασε στην περιοχή της σημερινής Αλμωπίας.

Η Οθωμανική περίοδος άφησε στην Περιφερειακή Ενότητα Πέλλας, ιδιαίτερα πολλά Οθωμανικά μνημεία, με τα Γιαννιτσά να φιλοξενούν τα περισσότερα από αυτά και τα οποία αξίζει να τα επισκεφθείς. Το σημαντικότερο οθωμανικό μνημείο της ευρύτερης περιοχής των Γιαννιτών, είναι το Μουσολείο Γαζή Εβρενός.

Ο Πύργος του Ρολογιού, κτήριο που αγγίζει τα 25 μέτρα ύψος, ανεγέρθηκε το 1754¹. Η επιγραφή που βρίσκεται πάνω στις δυο μαρμαρίνες πλάκες μας δίνει την πληροφορία ότι ο Πύργος χτίστηκε από τον απόγονο του Γαζή Εβρενός, τον Σερίφ Αχμέτ. Ο Τουρμπές του Αχμέτ Μπέη Εβρενόςογλου, είναι ο χώρος που βρίσκεται ο τάφος του απογόνου του Γαζή Εβρενός. Στην είσοδο της πόλης των Γιαννιτών, το Τέμενος Ιοκεντέρ Μπέη, χτίστηκε το 1490¹ και πταν κάποτε το επιβλητικότερο κτίσμα της πόλης.

Ένα μικρών διαστάσεων τζαμί στην βόρεια πλευρά των Γιαννιτών, είναι το Τζαμί του ποιητή Ιλαχή. Στην ίδια οδό με το Μουσολείο του Γαζή Εβρενός στα Γιαννιτσά, βρίσκονται τα Λουτρά Καϊάφα που χτίστηκαν τον 15ο αιώνα¹. Το Γενί Τζαμί αποτελεί το μοναδικό πλήρως σωζόμενο οθωμανικό τέμενος στην Έδεσσα. Πρόκειται για κτήριο διαστάσεων 15x20 μ. και ύψους 16 μ.

Και το Τζαμί στην Άρνησσα χρονολογείται από το 1591¹. Έχει κριθεί διατηρητέο ως το πρότερο αξιόλογο οθωμανικό κτίσμα της περιοχής και αποτελείται από μικρό μιναρέ. Άλλα πιο σύγχρονα μνημειακού χαρακτήρα κτίρια είναι το κτήριο του Σιδηροδρομικού Σταθμού Αριδαίας, το οποίο αποτελεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο της Αριδαίας. Το Κανναβουργείο, το οποίο βρίσκεται κάτω από την περιοχή των Μύλων, στη συνέχεια του Πάρκου των καταρακτών στην Έδεσσα. Το Παρθενάγειο, όπου κατά διαστήματα φιλοξενούνται ενδιαφέρουσες εικαστικές εκθέσεις, ενώ το Λαογραφικό Μουσείο Πέλλας και το Ιστορικό Λαογραφικό Μουσείο Γιαννιτών δίνουν μία εικόνα της ζωής του παρελθόντος και στιγμών από τον Μακεδονικό Αγώνα και τη μάχη των Γιαννιτών.

Κι αν αξίζει μια εκδρομή στον πολιτιστικό πλούτο της Πέλλας, φαντάσου να συνδυαστεί με τη γιορτή των Κερασιών στον Άγρα κάθε Ιούνη, το Χορεύοντας για τη Ζωή στην Έδεσσα τον Ιούνιο, τα Ποζαρίτικα και τα Λουντέμια στην Αλμωπία τον Αύγουστο, τον Διεθνή Μαραθώνιο "Μέγας Αλέξανδρος" στην Πέλλα τον Σεπτέμβριο και πολλές ακόμη εκδηλώσεις που διοργανώνονται σε όλη την Περιφερειακή Ενότητα της Πέλλας.

Περιφερειακή Ενότητα Ημαθίας

Αν θέλαμε να κάναμε ένα ταξίδι στο παρελθόν της Ημαθίας σίγουρα θα ξεκινούσαμε από την αρχαιότερη Νεολιθική εποχή, γεγονός που μας επιβεβαιώνουν τα ευρήματα του Νεολιθικού οικισμού στο χωριό της Νέας Νικομήδειας. Έπειτα θα πηγαίναμε στις Αιγές για να θαυμάσουμε την εξέλιξη του μακεδονικού βασιλείου και στη Μιέζα θα κρυφακούγαμε τις συζητήσεις του Μέγα Αλέξανδρου με τον Αριστοτέλη. Στη Ρωμαϊκή εποχή θα στεκόμασταν στο σημείο όπου ο Απόστολος Παύλος κήρυξε τον Χριστιανισμό στην περιοχή, ενώ στη βυζαντινή Βέροια θα καταγράφαμε την πληθώρα των βυζαντινών και μεταβυζαντινών εκκλησιών της. Στη δύσκολη εποχή της Τουρκοκρατίας θα περιπλανιόμασταν στα Οθωμανικά μνημεία της Βέροιας και το 1822¹ θα συμμετείχαμε στον απελευθερωτικό αγώνα και θα ζούσαμε το γεγονός του ολοκαυτώματος της Νάουσας ως σύμβολο αυταπάρνησης και οινού για την εθνική ανεξαρτησία.

Αιγές, η αρχαία πρωτεύουσα της Μακεδονίας, στο σημερινό χωριό της Βεργίνας, με τους Βασιλικούς Τάφους, το Ανάκτορο, το Θέατρο και το Αρχαιολογικό πάρκο της Νεκρόπολης των Αιγών όπου μαζί με το Νέο Μουσείο συνθέτουν την έννοια του δυναμικού και εξελισσόμενου Πολυκεντρικού Μουσείου των Αιγών δίνοντας μια άλλη διάσταση στον ευρύτερο αρχαιολογικό χώρο της περιοχής. Η σχολή του Αριστοτέλη, στο Νυμφαίο της Μιέζας ο χώρος που ο Αλέξανδρος και οι σύντροφοί του διδάχθηκαν τα όσα μετέπειτα εφάρμοσαν για την ανακάλυψη και την κατάκτηση των νέων κόσμων, βρίσκεται στα όρια της Νάουσας.

Η Αρχαία Μιέζα λίγο πιο πέρα, μία σημαντική πόλη του αρχαίου Μακεδονικού Βασιλείου, που το αρχαίο θέατρό της στέκει εντυπωσιακό και καλοφτιαγμένο. Οι τάφοι των Λευκαδίων αμέσως μετά στην ομώνυμη περιοχή. Τέσσερις μακεδονικοί τάφοι με τις μοναδικές τοιχογραφίες του 4ου π.Χ. αιώνα¹, με τον τάφο της

Κρίσεως, κτίσμα με διόρωφη πρόσοψη, να αποτελεί κορυφαίο δείγμα αρχιτεκτονικής και τέχνης.

Στη Βέροια, το Βήμα του Αποστόλου Παύλου αποτελεί το σημαντικότερο μνημείο της εκκλησιαστικής ιστορίας της και μαρτυρεί το σημείο όπου ο Απόστολος των Εθνών κήρυξε τη νέα θρησκεία του Χριστιανισμού μπροστά στην αξιοσημείωτη εβραϊκή κοινότητα της πόλης. Οι 48 βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες με υπέροχες τοιχογραφίες κι αιογραφίες από τον 12ο μέχρι τον 18ο αιώνα¹, στέκουν πάνω από μία χιλιετία στην Ημαθία και μαρτυρούν την ακμή της πόλης της Βέροιας και της περιοχής. Λίγο έξω από τη Βέροια, η Ιερά Μονή της Παναγίας Σουμελά, σκαρφαλωμένη στις καταπράσινες πλαγιές του Βερμίου, αποτελεί το πνευματικό κέντρο του Ποντιακού Ελληνισμού. Η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Σουμελά που φυλάσσεται στη Μονή, σύμφωνα με την παράδοση, χαρακτήκε πάνω στο ξύλο από τον Ευαγγελιστή Λουκά.

Η Ιερά Μονή του Τιμίου Προδρόμου πάνω από τον ποταμό Αλικμόνα, στα Πιέρια, συνδέεται με μεγάλες μορφές του μοναχισμού. Πολλοί ακόμη είναι οι Ναοί και οι Ιερές Μονές της Ημαθίας που αξίζει να δεις, μεταξύ των οποίων, η Παλιά Μητρόπολη και ο Άγιος Βλάσιος στη Βέροια, ο μικρός Ναός του Προδρόμου

στη Νάουσα, οι Ι.Μ. της Παναγίας Δοβρά, του Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα και των Αγίων Αναργύρων στο Νησί. Το Μεντρεσέ Τζαμί, το Χουνκιάρ Τζαμί, τμήμα της Παλιάς Μητρόπολης, το Ορτά Τζαμί, τα Δίδυμα Λουτρά και η Γέφυρα Καραχμέτ, αποτελούν τα σημαντικότερα Οθωμανικά μνημεία της πόλης της Βέροιας. Η Εβραϊκή συνοικία της Βέροιας, γνωστή σήμερα ως «Μπαρμπούτα», είναι η μοναδική στην Ευρώπη που διατηρεί στο σύνολο της τον παραδοσιακό οικισμό της προπολεμικής ακμάζουσας Ισραηλίτικης Κοινότητας. Περίπου πενήντα παλιά σπίτια μακεδονικής αρχιτεκτονικής διατηρούνται μέχρι σήμερα στην Εβραϊκή συνοικία, με τη συναγωγή της να αποτελεί την παλαιότερη στην Ελλάδα.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο και το Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας, προσφέρουν μία συνολική εικόνα της ιστορίας του τόπου. Με αφορμή τα ήθη και τα έθιμα, τα μουσικά, αλλά και γαστρονομικά φεστιβάλ όπως «Γενίτσαροι και Μπούλες», «Νάουσα, η Πόλη του Οίνου» και «Φεστιβάλ Τρύγου» στη Νάουσα, «Εύηχη Πόλη» και «Γιορτή Ροδάκινου» στη Βέροια, «Γιορτή παραδοσιακής πίτας» στην Αλεξάνδρεια, η Περιφερειακή Ενότητα Ημαθίας έχει τόσα πολλά να σου δείξει και να θαυμάσεις, δίνοντάς σου την κατάλληλη αφορμή να την επισκεφθείς.

Περιφερειακή Ενότητα Πιερίας

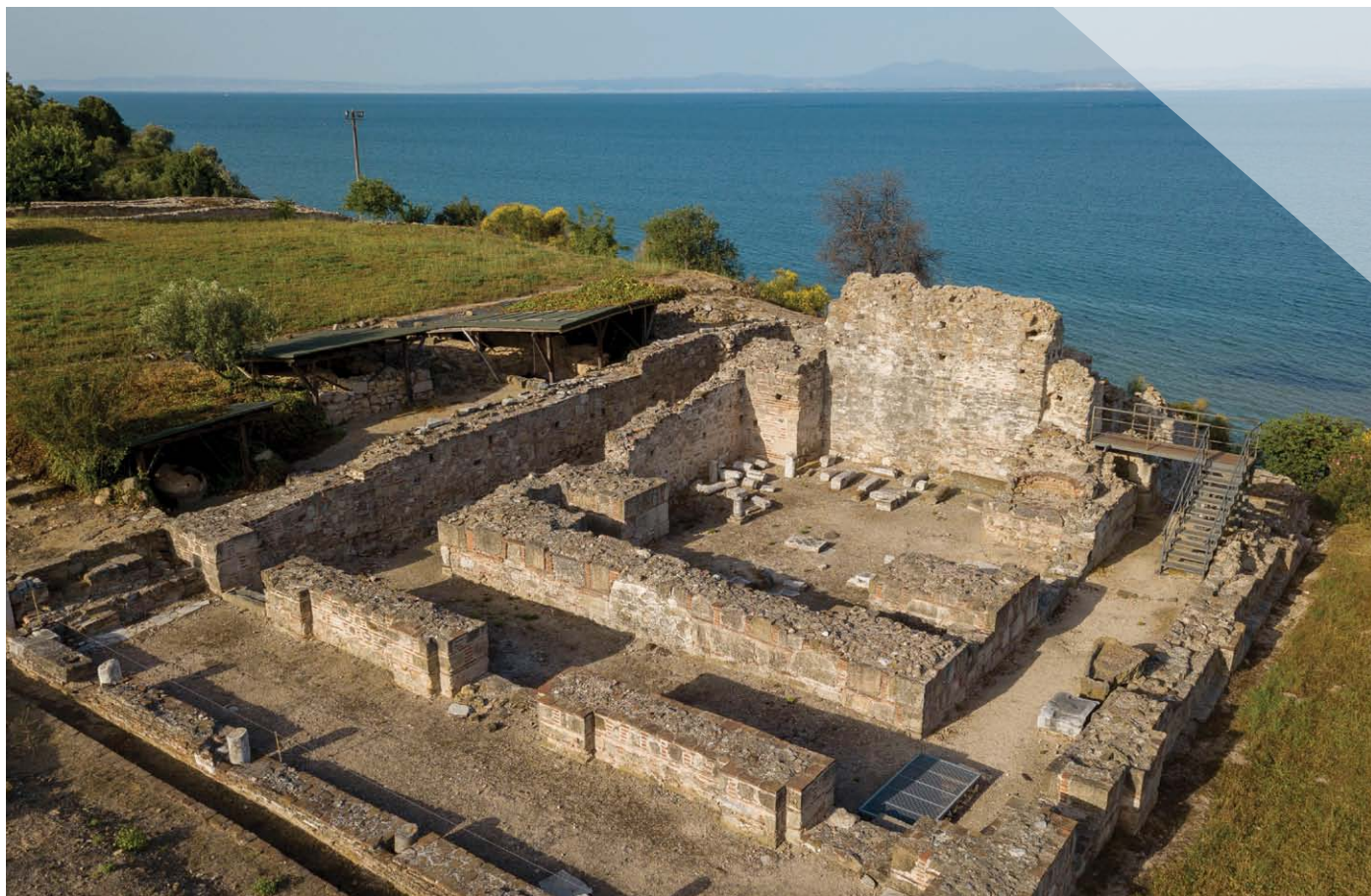
Η απόλυτη έννοια του μοναδικού Ελληνικού γεωφυσικού πλούτου συναντάται στην Περιφερειακή Ενότητα Πιερίας. Σε έναν τόπο που ο ορεινός όγκος του Ολύμπου, τόπος των 12 θεών, τόπος μαγικός και μυθικός, πρωταγωνιστής μύθων και παραδόσεων, δεσπόζει και καλύπτει με την ομορφιά του και την ιστορία του τα πάντα. Η Περιφερειακή Ενότητα φιλοξενεί αρχαίες μακεδονικές πόλεις, κάστρα, εκκλησιές και μοναστήρια, παραλίες και δάση, καταρράκτες και ποτάμια με μυθικά ονόματα και συνυφασμένα με την Ελληνική μυθολογία. Ένας τόπος “Μύθος”, με μύθους ξακουστούς και λιγότερο γνωστούς, που πάντα όμως έχει κάτι να σου πει. Στη σύγχρονη ιστορία φιλοξενεί ήθη και έθιμα πληθυσμών διωγμένων από την Ανατολική Θράκη, την Ιωνία, την Ανατολική Ρωμυλία και τον Πόντο. Πληθυσμούς που αναμείχθηκαν με τους γηγενείς και τους Βλάχους της Πιερίας και σήμερα ορίζουν τη σύγχρονη Περιφερειακή Ενότητα. Η Αρχαία Πύδνα, χτισμένη στα δυτικά παράλια του Θερμαϊκού, ανάμεσα στον Μακρύγιαλο και το Κίτρος. Πόλη, εμπορικό κέντρο, γνωστή από την ομώνυμη μάχη, η οποία σήμανε την οριστική υποταγή της Ελλάδας στους Ρωμαίους. Στο αρχαιολογικό πάρκο του Δίου, ξεναγείσαι στην κατ’ εξοχήν ιερή πόλη των Μακεδόνων και τον ιερό χώρο του Δία. Η παγκόσμια απήχηση αυτής της σημαντικής πολιτιστικής κληρονομιάς προσελκύει τους επισκέπτες να ανακαλύψουν τη Μακεδονική ιστορία και να επισκεφτούν τα ευρήματα του Αρχαιολογικού Μουσείου αλλά και των υπαίθριων αρχαιολογικών χώρων.

Το αρχαιολογικό πάρκο στα Αρχαία Λίβηθρα, τη γενέτειρα και τον τόπο ταφής του Ορφέα, του πιο διάσημου και προικισμένου μύσση, μουσικού και τραγουδιστή της αρχαιότητας, συμπληρώνει τη μυθική περιήγηση στον Όλυμπο και τους πρόποδες του. Λίγο πιο κάτω από το Δίον, το Κάστρο του Πλαταμώνα δεσπόζει καμαρωτό στους νοτιοανατολικούς πρόποδες του Ολύμπου. Ένα μοναδικά διατηρημένο κάστρο που ανάγεται στην εποχή της Φραγκοκρατίας, χτισμένο σε στρατηγική θέση, στη θέση της Αρχαίας Ηράκλειας, της πρώτης πόλης της Μακεδονίας. Μέσα στο φαράγγι του Ενιπέα, η παλιά Μονή, που ίδρυσε ο Άγιος Διονύσιος ο εν Ολύμπω το 1542¹ και όπου εντός του Καθολικού της βρίσκεται ο τάφος του Αγίου Διονυσίου. Μισή ώρα από τη Μονή, σε μια σπηλιά, βρίσκεται το ασκηταριό και το αγίασμα του Αγίου.

Το παλαιότερο βυζαντινό μνημείο της Περιφερειακής Ενότητας Πιερίας είναι ο Ναός της Παναγίας Κονταριώτισσας, ένας Ναός σπάνιου αρχιτεκτονικού τύπου με τρούλο και περίστω με λιτή διακόσμηση που χρονολογείται στις αρχές του 11ου αιώνα¹. Η λιτή αλλά εντυπωσιακή διακόσμησή του περιλαμβάνει ένα σπά-

νιο εικονογραφικό σύνολο, με τεκνотροπία που χρονολογείται στον 5ο ή τον 6ο αιώνα¹. Λίγο έξω από το χωριό Κονταριώτισσα, βρίσκεται η μοναδική Ιερά Μονή που είναι αφιερωμένη τον Όσιο Εφραίμ το Σύρο. Στους πρόποδες του Ολύμπου, θα συναντήσεις κρεμασμένη στο βουνό την εκκλησία της Αγίας Τριάδας-Βροντούς με τοιχογραφίες από τον 17ο αιώνα¹. Δίπλα από το εκκλησάκι της Αγίας Τριάδας, στην Παλαιά Βροντού, βρίσκεται το διατηρητέο μνημείο της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου.

Ο Προφήτης Ηλίας είναι το ψηλότερο ξωκλήσι των Βαλκανίων. Βρίσκεται στο Οροπέδιο των Μουσών, σε υψόμετρο 2803 μέτρων, 10 λεπτά από το καταφύγιο του Σ.Ε.Ο. στην ομώνυμη κορυφή. Το κορυφαίο πολιτιστικό γεγονός της Πιερίας και από τα κορυφαία της Ελλάδας, το Φεστιβάλ του Ολύμπου, αποτελεί σημαντική αφορμή για να έρθεις και να εξερευνήσεις την Πιερία, με τα ορεινά και παραθαλάσσια Φεστιβάλ της, τις παραδοσιακές γιορτές και τις σύγχρονες εκδηλώσεις να πλαισιώνουν την παράδοση και το επιβλητικό τοπίο.

Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής

Ο αρχαιότερος κάτοικος της Ευρώπης κατοικούσε εδώ, στην Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής με τα ευρήματα των 700.000 χρόνων, όπου πολλοί αρχαίοι μύθοι κατέγραψαν την ιστορία της. Πολλές από τις αρχαίες πόλεις της συνέβαλαν στην πορεία και την εξέλιξη της αρχαίας Ελλάδας, όπως και στην εξέλιξη του Ελληνικού πνεύματος. Γενέτειρα του Αριστοτέλη και τόπος ταφής του, η Χαλκιδική αποτέλεσε και πεδίο εφαρμογής των ιδεών και σκέψεών του. Αρχαίες πόλεις, Μοναστικές πολιτείες του 9ου μ.Χ. αιώνα, μοναστήρια και ξωκλήσια, ιστορικά ναύαγια και έργα τέχνης ανυπολόγιστης αξίας, συμπεριλαμβάνονται στον πλούσιο κατάλογο της ιστορίας της Χαλκιδικής. Με τη Μικρασιατική καταστροφή του '22 εγκαθίστανται Έλληνες πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία, την Ανατολική Θράκη και την Ανατολική Ρωμυλία, δημιουργώντας το πλήθος των παράκτιων οικισμών που γνωρίζουμε σήμερα με τα ονόματα των αλψιμόνητων πατρίδων τους και συνέβαλαν στην οικονομική και πολιτιστική της εξέλιξη.

Ο αρχαιότερος κάτοικος της Ευρώπης, ηλικίας 700.000 ετών και τα αρχαιότερα ίχνη φωτιάς που άναψε ποτέ άνθρωπος, πριν από 1.000.000 χρόνια, βρίσκονται στο Σπήλαιο των Πετραλώνων. Τα ευρήματα από το σπήλαιο των Πετραλώνων φυλάσσονται στο Ανθρωπολογικό Μουσείο Πετραλώνων, ενώ το αυθεντικό κρανίο του Πετραλώνειου ανθρώπου εκτίθεται στην παλαιοντολογική συλλογή του Μουσείου Θεσσαλονίκης.

Ο σημαντικότερος αρχαιολογικός χώρος της Χαλκιδικής, τα Αρχαία Στάγειρα, υπήρξαν η γενέτειρα του μεγαλύτερου αρχαίου φιλόσοφου του κόσμου και δασκάλου του Μεγάλου Αλε-

ξάνδρου, του Αριστοτέλη, ο οποίος τάφηκε εκεί μετά το θάνατό του. Σπάνιες αρχαίες πόλεις και αρχαιολογικοί χώροι σήμερα είναι οι αρχαιολογικοί χώροι της Αρχαίας Μένδης, του Ιερού του Άμμωνος Δία στην Καλλιθέα, της Αρχαίας Σκιώνης στη χερσόνησο της Κασσάνδρας.

Ο εντυπωσιακός και επισκέψιμος ο αρχαιολογικός χώρος της Ολύνθου με τα υπέροχα ψηφιδωτά, με το μικρό Αρχαιολογικό Μουσείο και τον Βυζαντινό πύργο των Μαριανών, η Αρχαία πόλη της Ακάνθου, με τα τείχη της να θεωρούνται σήμερα από τα σημαντικότερα ευρήματα της περιοχής που μπορεί κάποιος να τα ανακαλύψει περπατώντας στο βυζαντινό κалντερίμι, του οποίου σε οδηγεί ανάμεσα από οικίες του 4ου π. Χ. αιώνα, βυζαντινές γκρεμισμένες εκκλησίες και αρχαίους ναούς. Οι οχυρώσεις της Αρχαίας Τορώνης, μιας από τις σπουδαιότερες πόλεις της αρχαίας Χαλκιδικής, το κάστρο του Ληκύθου και οι αποβάθρες του λιμανιού που ανακαλύφθηκαν στο βυθό της θάλασσας, με τα κατάλοιπα του Παλαιοχριστιανικού ναού και το νεκροταφείο της εποχής του Σιδήρου, η Διώρυγα του Ξέρξη κοντά στα Νέα Ρόδα και η Διώρυγα στην Ποτιδαία είναι επίσης σημαντικά σημεία ενδιαφέροντος.

Ο Βυζαντινός Πύργος Προσφορίου στην Ουρανούπολη είναι ένας από τους μεγαλύτερους και σε καλύτερη κατάσταση σωζόμενους μετοχιακούς πύργους της Χαλκιδικής. Έχει ύψος 22μ., και τέσσερις ορόφους. Ο Πύργος ήταν το βασικό κτίριο του μετοχίου Προσφόριον της Μονής Βατοπεδίου, ενώ από τη δεκαετία του '20 και μετά, αποτέλεσε κατοικία του ζεύγους Λοκ, των αναμορφωτών της τοπικής υφαντουργίας. Ο Βυζαντινός Πύργος Μονής Σταυρονικήτα στην Κασσάνδρα, είναι σε μια περιοχή με εύφορα χωράφια και ελαιώνες. Κάποτε μετόχι της Μονής Σταυρονικήτα του Αγίου Όρους. Ο Πύργος σώζεται μέχρι σήμερα σε πολύ καλή κατάσταση και πιθανό εκεί να βρισκόταν η Ακρόπολη της Αρχαίας Σάνης. Ο Βυζαντινός Πύργος Αγίου Παύλου, βρίσκεται πάνω σε ένα χαμηλό λόφο, στη νότια βραχώδη άκρη του Αγίου Παύλου και χτίστηκε το 1407¹.

Το Φραγκόκαστρο – Μονή Ζυγού βρίσκεται κι αυτό στην Ουρανούπολη, ακριβώς έξω από τη σημερινή οριογραμμή του Αγίου Όρους. Ήταν αφιερωμένη στον Προφήτη Ηλία και φαίνεται ότι ιδρύθηκε περί το 991 μ.Χ.¹, ενώ και τον 11ο μ.Χ.¹ αι. ήταν μία από τις σημαντικότερες αθωνικές μονές.

Το Άγιο Όρος, Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, με τα είκοσι εμβληματικά μοναστήρια, τα αριστουργήματα της βυζαντινής ζωγραφικής, τα ανυπολόγιστης αξίας κειμήλια και τη μαγευτικά παρθένα φύση του, αποτελεί κορυφαίο προορισμό θρησκευτικού τουρισμού και πραγματικό παράδεισο για τους λάτρεις του πολιτισμού. Μια λατρευτική και πουχαστική κοινότητα με συνεχή και αδιάλειπτη παρουσία δέκα και πλέον αιώνων. Απαρτίζεται από 20 Μονές³, Σκήτες, κελιά και καθίσματα διάσπαρτα στην χερσόνησο του Άθω. Οι μονές είναι οι εξής:

1. Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας 2. Ιερά Μονή Βατοπαιδίου 3. Ιερά Μονή Ιβήρων 4. Ιερά Μονή Χιλανδαρίου 5. Ιερά Μονή Διονυσίου 6. Ιερά Μομή Κουτλουμουσίου 7. Ιερά Μονή Παντοκράτορος 8. Ιερά Μονή Ξηροποτάμου 9. Ιερά Μονή Ζωγράφου 10. Ιερά Μονή Δοχειαρίου 11. Ιερά Μονή Καρακάλλου 12. Ιερά Μονή Φιλοθέου 13. Ιερά Μονή Σίμωνος Πέτρας 14. Ιερά Μονή Αγίου Παύλου 15. Ιερά Μονή Σταυρονικήτα 16. Ιερά Μονή Ξενοφώντος 17. Ιερά Μονή Γρηγορίου 18. Ιερά Μονή Εσφιγμένου 19. Ιερά Μονή Παντελεήμονος 20. Ιερά Μονή Κωνσταμονίτου.

Στον Πολύγυρο βρίσκεται το ομώνυμο Αρχαιολογικό Μουσείο όπου εκτίθενται ευρήματα από τους αρχαιολογικούς χώρους της Χαλκιδικής.

Στα Νέα Μουδανιά αξίζει ο τουρίστας να επισκεφθεί το μουσείο αλιευτικών σκαφών και εργαλείων.

Στα Νέα Φλογιτά λειτουργεί το Κέντρο Βυζαντινού Πολιτισμού Χαλκιδικής «Ιουστινιανός» όπου λειτουργεί το ανοιχτό κέντρο συντήρησης αρχαιοτήτων.

Τα Λαογραφικά Μουσεία στην Αρναία, την Άφυτο, τον Παρθενώνα, την Ιερισσό, την Ουρανούπολη και τη Νικήτη συμπληρώνουν τον πολιτιστικό χάρτη της περιοχής εκθέτοντας αντιπροσωπευτικά αντικείμενα της τοπικής ιδιαίτερης παράδοσης.

Region of Central Macedonia Centuries of culture & history.

Regional Unit of Thessaloniki

The Regional Unit of Thessaloniki, a passage between east and west, between the Balkan hinterland and the sea, has always been a crossroad of civilizations. The city of Thessaloniki, which rules in the area and bears the name of the sister of Alexander the Great, was founded by Cassander, general of Philip II, in 316 BC¹.

The historical character of Thessaloniki is directly connected with its Byzantine life. The walled city and its monuments could reasonably be described as a large open-air museum. An open-air museum-city that developed over the centuries, proving thus its great importance and place. Today every neighborhood of the city retains its Byzantine or post-Byzantine monument, evidence of other times, when the city was the co-reigning city of a very powerful Byzantine Empire.

The Roman Agora and the Palace Complex of Galerius in Thessaloniki are the two emblematic archeological sites of the city; along with the Arch of Galerius, the Macedonian tombs, the ancient cemeteries and the cemetery traces that are spread in the city proving its thousand-year history.

Outside the city of Thessaloniki, Ancient Apollonia, an area of Ancient Macedonia, inhabited in the 5th century BC¹ and a little further east the Hellenistic residence of Asprovalta and the Ancient settlement of Arethusa, are three more samples of the thousand-year history of the area.

Fifteen monuments in Thessaloniki consist the early Christian-Byzantine monuments of the city and are included in the UNESCO World Heritage List. Byzantine Churches, with Rotunda being the flagship and Saint Dimitrios church with its unique catacombs, the 8 km long strong fortification wall which dates back to the founding of the city at the end of the 4th century¹, the Eptapyrgio at the top of the walls following and completing all of them, the Byzantine Bath which is the only non-worship or defensive monument of the Byzantine period.

- The Byzantine walls of Thessaloniki (4th - 5th century)
- The Rotunda of Saint Georgios (4th c.)
- The basilica of Panagia Achiropoietou (5th c.)
- The temple of Saint David (Latomos Monastery) (6th century)
- The basilica of Saint Dimitrios (7th century)
- The church of Hagia Sophia (8th century)
- The church of Panagia Chalkeon (11th century)
- The church of Saint Panteleimon (14th century)
- The church of the Holy Apostles (14th century)
- The church of Saint Nikolaos Orphanos (14th century)
- The church of Saint Catherine (13th century)
- The church of the Savior (14th century)
- The Monastery of Vlatadon (14th century)
- The church of the Prophet Elijah (14th century)
- The Byzantine Bath (14th century)

The Regional Unit of Thessaloniki hosts the Byzantine baths in Langadas with two bathtrubs. It is the most important building with bath use of a similar nature in all Northern Greece. On Mt Chortiatis you can visit the Church of the Transfiguration of the Savior, one of the most important Byzantine monuments of the Regional Unit, which dates back to the 12th century AD¹, with magnificent surviving frescoes, once included in the great Monastery of Hortaites.

In Rentina, on the top of a hill, next to the Richio river, at the western entrance of the Straits of the Macedonian Tempi, you can see its Byzantine Castle. It was continuously inhabited from antiquity to the first years of the Ottoman rule. The city of Thessaloniki, however, has exceptional Ottoman monuments, as well. With the White Tower holding the scepters of glory and Bezesteni, known to the locals as Alkazar and Loutra Paradise, Geni and Yahudi Hamam, Alatza Imaret and so many more.

The following stand out:

- Alcazar
- Yeni Mosque
- Lembet Mosque
- Thermi Mosque
- Bey Hammam
- Yeni Hammam
- Phoenix Baths
- Yahudi Hammam
- The White Tower
- Vardari Fortress
- Main entrance tower of Eptapyrgio
- Alatza Imaret
- Bezesteni
- Turbes Musa Baba
- Villa Mordoch
- Dioikitirio (Command Post)

In Nea Apollonia, the Ottoman Bath was once part of a building complex that included an inn and a mosque. Next to Rentina, the Nymphopetres, the Byzantine tower in Vrasna, countless Archaeological, Byzantine, Muslim and Modern monuments as well as historical traces, witnessing

the course and evolution of the area through history. They are definitely a challenge and a cognitive experience for anyone who dares to discover them. For centuries and after the arrival of the Spanish-speaking Jews in 1492¹, the city was called Jerusalem of the Balkans. Even today, following the Holocaust, when the vast majority of Thessaloniki Jews did not return to their homeland, one can still find few monuments and memorials of its Jewish past. The Monasteriotes Synagogue being the most visited one, the Eleftherias Square as well as the Old Railway Station bearing the burden of Memory. At the same time, the impressively preserved mansions on Queen Olga Avenue, the old Exohes Road, stand as a reminder of a historic and thriving Jewish community, as well as of the Sephardic heritage.

The following are saved reminding of their long-standing presence:

- › The Monasteriotes Synagogue
- › The Yad Lezikaron Synagogue
- › The Jewish Museum of Thessaloniki
- › The Holocaust Memorial
- › Saul Arcade
- › Modiano Market
- › Villa Modiano
- › Casa Bianca
- › Villa Allatini
- › Allatini Mills

The Holocaust Museum, an important monument and ark of memory, is being prepared and located at the western entrance of Thessaloniki. A city, a Regional Unit, which has always been a place of settlement of races and refugees,

Greeks, Franks, Slavs, Ottomans, Jews, Asia Minors, Pontians, Thracians ... a multicultural mosaic that left its mark everywhere in the city. Traces that lead to a huge monumental reserve complemented by countless finds on the ground floor of buildings and gardens, basements of apartment buildings and yards. Macedonian tombs and early Christian churches, ottoman and ancient Greek cemeteries, which will give you the feeling of a city that still lives in harmony with its past even today.

A past that dates back even to the 20th century¹, with the military cemeteries of the First World War fallen soldiers. The Zeitenlick Allied Cemetery, the British Commonwealth Cemetery in Mikra, Chortiatis and Lahanas and the Indian Cemetery in Dendropotamos. All the above are added to the existing 30 Museums¹, that are part of the wider Urban Complex of Thessaloniki, with the Archaeological Museum, the Museum of Byzantine Culture and the Museum of Contemporary Art being the top museums in the city.

- › The Archaeological Site and Museum of the Roman Agora in Thessaloniki
- › The Archaeological Museum in Thessaloniki
- › The Museum of Byzantine Culture
- › The Galerius Palace
- › The Municipal Gallery of Thessaloniki
- › The Jewish Museum of Thessaloniki
- › Mustafa Kemal Atatürk House
- › The Cinema Museum-Thessaloniki Film Archive
- › The State Museum of Contemporary Art
- › The Center for Contemporary Art
- › The Folklore & Ethnological Museum of Macedonia - Thrace
- › The Macedonian Museum of Contemporary Art
- › The Foundation of Macedonian Struggle Museum
- › The National Bank of Greece Cultural Foundation
- › The National Bank of Greece Cultural Foundation -

Bookstore & Exhibition area

- › NOESIS - Science Center and Technology Museum.
- › The Olympic Museum
- › The Railway Museum of Thessaloniki
- › Teloglion Foundation of Arts
- › The Hellenic Pharmaceutical Museum
- › The Photography Museum of Thessaloniki
- › The Society for Macedonian Studies Art Gallery
- › The Historical Archive of Macedonia
- › The Balkan Wars Museum
- › The Crypt of Saint Dimitrios Museum
- › The White Tower Museum
- › The Radio Museum
- › The Water Museum
- › The War Museum

What's more, a multitude of festivals, celebrations and events that attract thousands of visitors. The Dimitria Festival as well as the Film and Documentary Festivals are top cultural events nowadays. Carnivals, Bell Ringers at Sochos, Anastenaria at Langadas, the Moni Lazariston and Eptapyrgio Festivals as well as numerous events in the fields of Music, Dance, Drama, Gastronomy and so many others spread throughout the Regional Unit to complete each cultural aspect of this land. The Concert Hall and the State Theater of Northern Greece being the top cradles of contemporary performing arts.

Regional Unit of **Serres**

This place has been inhabited since ancient times. The town of Serres was mentioned for the first time by Herodotus in the 5th century BC¹ with the name Siris. Its foundation

seems to date back to at least the beginning of the 2nd millennium BC¹. The most important monuments today come from the Byzantine period and the Ottoman occupation. The archaeological site in Amphipolis is the most important one from its ancient period. A beautiful museum, with public buildings and residences, with the imposing Lion, the necropolis and the Sanctuaries, the four three-aisled early Byzantium basilicas of the 5th and 6th century, decorated with marble and mosaic floors and with a central church of the 6th century. Finally, the Kasta Tomb, this ecumenical monument, recently brought to light by the archeological dig, which made the international archaeological - and not only - community, bow before the greatness of its finds. Amphipolis is connected with the end of the generation of Alexander the Great as well as with the end of the Macedonian state.

In the city of Serres, the Basilica of Saint Theodoros, built on the ruins of an early Christian church in 1124¹, in a rectangular basilica style, is the most important Byzantine Monument in the city. The Monastery of Saint Georgios Kryoneritis is mentioned for the first time in 1298¹ in a golden bull by Andronikos II. On the Acropolis of Serres, another Byzantine church, the Church of Saint Nikolaos, with three-apses and a dome, was built in 1339¹ and in its crypt relics and bones were found. The excavations brought to light traces of frescoes and pieces of jewelry from the time of the Palaeologos. The 9th century Acropolis of Serres, built by the emperor Nikiforos Fokas, with its most important surviving building being the tower at the western end, known as the Tower of Orestes, is another magnificent imprint of Byzantium. The Holy Monastery of Timios Prodromos, a magnificent monument of Byzantine art, dates back to 1270¹. The Holy Monastery of Panagia Eikosisfoinissa, on the slopes of Paggai, with its first traces to be found in the 5th century AD¹. The way we see it today goes back to 1967¹. In Agistros village, on the border with Bulgaria, you can find the Byzantine Bath of the 9th century AD¹, with uninterrupted use over the centuries.

Bezesteni, in the town of Serres, is the most important Ottoman monument, housing the Archaeological Museum today. The Mehmet Bey Mosque was built by Mehmet Bey in 1492¹ and it is the largest and oldest mosque in Serres. The Zinjirli Mosque, built in the late 16th century, is considered one of the three most important Ottoman buildings-monuments in Serres. Today it hosts great artistic events in its wonderful sensual and imposing interior. Finally, Eski Hammam, having the men's bath dome visible.

The town of Serres hosts the Folklore Museum of the Sarakatsani and the Folklore Museum of the Vlachs, as it is a place of the Sarakatsani and the Vlachs and later of the refugees of the Asia Minor catastrophe. There is also the Ecclesiastical Heirloom of the Diocese of Serres and Nigrita. North in the Prefecture of Serres, in Thermopigi, you can find the Museum of the palaeontological fauna of the wider area.

It is worth visiting the Regional Unit of Serres, on the occasion of at least one of the many celebrations that are organized on an annual basis. It is worth visiting it during the Carnival in Rodolivos or during «Anastenaria» in Agia Eleni; on January 8th, during the custom of Gynecocracy held in various villages; but also during «Eleftheria» in Serres and Sidirokastro every June; during the «Revival of the battles» in the Fortress of Roupel in May; during the famous «Amphipolis Festival» every summer and during «August Nights» in Ano Poroia; as well as in so many other events and celebrations that are organized in every corner of the Regional Unit, such as «Astropyli» in Ano Vrontou, «Gerakineia» in Nigrita, and «Kouritos» in Rodolivos.

Regional Unit of Kilikis

Without falling short of important archaeological remains, the Regional Unit of Kilikis holds perhaps the most important place among the areas that contributed to modern Greek history and especially the beginning of the 20th century¹ with settled populations from Eastern Romania and Eastern Thrace and then from Asia Minor, Cappadocia and Pontus. Along with remnants of Macedonian cities, of the Hellenistic and Roman periods, necropolises and Byzantine castles, the Regional Unit of Kilikis was a place that welcomed refugees in Modern History, but also the most important place of the Macedonian Front battles during the First World War. The ruins of a large Macedonian city of the Hellenistic and Roman period, which is believed to be the ancient Ioron, can be found in the village of Palatiano, at the northeast side of Kilikis town. The most important archeological site of the prefecture, which you should not miss, is Europos; homeland of Seleucus, one of the successors of Alexander the Great, founder of the Seleucid dynasty, who ruled in the Asian part of the former Persian Empire.

The excavations brought to light the ancient necropolis and its prehistoric city, which was inhabited from the 6th century BC to the end of antiquity. In the western part of the Regional Unit, on the east bank of the Gallikos River there is the archeological site of Colchis. The village of Colchis today has taken its name from the ancient city of Kalliko. The most important Byzantine monument of the area is the one located above the village of Paleo Gynaikokastro. There, the imposing castle dominates and it is one of the most important Byzantine fortifications of Macedonia. From the 20th century¹, the First World War battlefields extend from Mt Beles to the borders of the Regional Unit of Serres, up to Mt Paiko. The presence of the French in the region during the First World War was important, having a great impact on the daily life of the region and Central Macedonia in general.

On the provincial road Goumenissa - Giannitsa, on the right side, a small tower is still preserved, part of a catholic chapel. In the area of the old Railway Station of Goumenissa, two kilometers north of Axioupolis, next to the Axios river, a cemetery was created, where about 880 soldiers who fell on the surrounding battlefields were buried. At the village of Pyli, in the old Church of Saints Anargyroi, which now stands as an abandoned settlement, there is a votive column for the French soldiers of the 148th French Regiment. At the village of Fanos there is also a French votive column, dedicated to the French soldiers who lost their lives.

The British Commonwealth also counted the losses of many thousands of soldiers from every corner. Colonial Hill is the name of the British Monument located near Lake Doirani and dedicated to those who took part in the operations of the Macedonian Front during the First World War and especially to the thousands of dead soldiers of the Commonwealth, whose graves are unknown. Southeast of the lake is the British Military Cemetery. It was formed at the end of 1916¹ for the dead officers and hoplites who participated in the Doirani front. It was designed by Sir Robert Lorimer, as well as the others.

The British Military Cemetery of Polykastros lies in the west of Kilkis town, just before you reach

Axioupolis. It was created in September 1916¹ for the dead of the Doirani Front. The allied army Babel included the Greek forces, too, who suffered and honored their own losses. At the top of Ravine hill, which is located near the settlement of Hamilos in the Municipality of Paionia, very close to the border, there is a monument that ends with a cross.

A marble monument has been erected at the entrance of the village of Skra in honor of the Greek soldiers who fell in the homonymous battle in May 1918¹. Moving east and reaching Doirani, inside the village and near the building of the old railway station there is a monument dedicated to the men of the 506th¹ Infantry Battalion who fell in the homonymous battle in September 1918¹. In the Greek cemetery of the fallen during the homonymous battle of the First World War, which is located west of the village of Doirani, stands the statue of winged Victory, work by the great Greek sculptor Antonios Sohos. In the central square in Axioupolis stands the statue of Liberty created by the sculptor Demosthenes Papagiannis in 1926¹. On the hill of Saint Dimitrios, next to the old church of Axioupolis, there is a cemetery of Greek soldiers who fell on the battlefields of Ravine, Skra and the wider area. On the

60th kilometer of the national road Thessaloniki - Evzozon and a short distance from the town of Polykastro the Allied Monument in honor of the soldiers who fell on the Macedonian Front, during the First World War was erected in 1977¹.

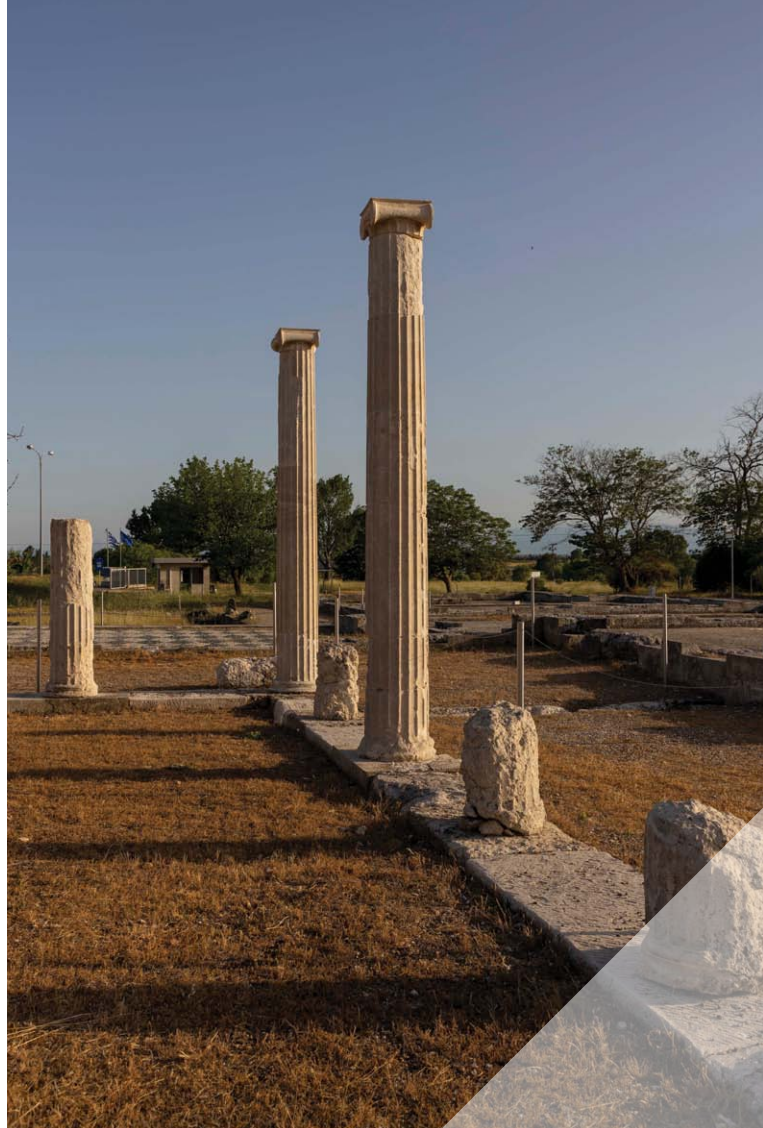
It is worth paying a visit to the viticultural zone of Goumenissa, on the feast of Saint Tryphon, or on Good Friday to attend a custom that has no equal. The brass bands, known as Chalkina of Goumenissa, have a leading role on this day. The International Festival of Puppetry and Pantomime is organized every year in the town of Kilkis. Every May the commemorative events for the Genocide of the Greeks of Pontus are held, as well as the celebration of the anniversary of the heroic victory of the battle of Skra. In June, the month of the liberation of the city of Kilkis (21.06.1913¹), the «Eleftheria» events begin, part of the summer events called «In the moonlight» at Saint Georgios in Kilkis town. During the summer festivals, feasts of Saints and traditional encounters take place throughout the prefecture.

Regional Unit of Pella

Being the center of the Kingdom of the Macedonians, the entire Regional Unit of Pella is an open Museum, which invites you to explore it. The archaeological and historical wealth of ancient Pella is priceless. Capital of the Macedonian Kingdom since the 4th century BC¹, with glorious palaces; center of Hellenism that succeeded Athens and Sparta; a place of glorious cosmopolitanism, a spiritual and artistic place, a place at the forefront of Byzantium and the Macedonian struggle. It created new conditions for its future with the refugees from the East and became a large industrial center, thanks to its water wealth.

Place of settlement of refugees since 1914¹. The first ones arrived from Strandza in Eastern Thrace. Many followed from Eastern Romilia, Pontus and Cappadocia and mixed with the Sarakatsani, the Vlachs and the natives creating a multicultural place. The Archaeological Museum of Pella, in the middle of the homonymous archeological site, is a jewel for the area. It is developed in an area of 6,000 sq.m and the exhibits are hosted in five thematic sections. The palace of Pella a little farther down is built on a flat hill and consists of a complex of buildings divided into three sections of excellent architecture. An architecture that enabled its inhabitants to have an excellent view to the south.

The market was located in the center of the archeological center and for centuries was the most important part of the Macedonian capital. Commercial and administrative center

of the ancient city, made of coated bricks, having arcades with pillars and a Doric colonnade in its interior. The magnificent and very important, known all over the world, mosaic floors of Ancient Pella dominate among the other important finds and make the area a place with the most brilliant samples of this exceptional art.

The excavation at the top of Archontiko mound in Giannitsa, as well as on the eastern slope revealed successive phases of a settlement dating to the end of the Early Bronze Age. This period is little known in Macedonia. The prehistoric settlement of Archontiko is located between Ancient Pella and the town of Giannitsa at a distance of 4 km.

After three years of excavations, the new discovery in ancient Pella is the largest palace in Macedonia, covering an area of 70 acres, where Alexander the Great was born, educated and reached manhood, according to archaeologists. Banquet halls, dozens of dormitories and restaurants, mosaic floors (similar in size and technique to those found in Ancient Olympia), baths and places for the preparation and training of the young descendants of the Macedonian aristocrats dating back to Alexander the Great childhood and adolescence years made this glorious palace the largest in ancient Macedonia.

The ancient city of Edessa is located in Loggos, surrounded by lush landscape, beautiful and unique. Its ancient wall survives to this day it is 6 meters high. The Byzantine era also left its traces in Pella.

Besides the churches of different styles throughout the prefecture, we find Byzantine remains in the ancient city of Edessa. Remains of a Byzantine wall and an early Christian settlement can be seen in Arabissos, on the hill of Paleokastro, and in the castle of Moglena in Chrysi. The church, which today is named after the Assumption of the Virgin Mary and was the old metropolitan church of the city, is an important Byzantine monument built on the edge of the cliff to the east of Edessa.

The monastery of Archangel Michael, on an idyllic plateau of Mt Paiko near the village of Archangelos in Aridea, was built in 1858 on the ruins of a Byzantine monastery built in the 11th century¹. It is a pilgrimage site and has a hospitable monastic fraternity. The stone catholic of the monastery has frescoes of 1888¹ in intense folk style and simplicity. One of them is the martyrdom of the local Saint Chrysi at Maglena. The frescoes were made by three brothers from Krusovo. The Church of the Assumption of the Virgin Mary is located in the northern part of Giannitsa, in the old district of Varosi and was built during the period 1858-1867¹. Its construction was allowed with a sultan's firman in 1858¹. Residents with personal work and donation of material and money

managed to complete its construction within a short time. And when the water ran out, wine was used, according to tradition. The Holy Monastery of Saint Hilarion Moglenon in Promachoi at Aridea, had as its owner and founder Saint Hilarion himself, who was an important hierarch of the 12th century¹, that lived and worked in the area of today's Almopia.

The Ottoman period left in the Regional Unit of Pella, many Ottoman monuments. Giannitsa hosts most of them and they are worth visiting. The most important Ottoman monument in the greater area of Giannitsa, is the Mausoleum of Gazi Evrenos.

The Clock Tower, a building that reaches 25 meters in height, was built in 1754¹. The inscription on the two marble slabs gives us the information that the Tower was built by the descendant of Gazi Evrenos, Sherif Ahmet. The tomb of Ahmet Bey Evrenosoglu, is the place where the grave of the descendant of Gazi Evrenos is located. At the entrance of the city of Giannitsa, the Mosque of Iskender Bey was built in 1490¹ and was once the most imposing building in the city.

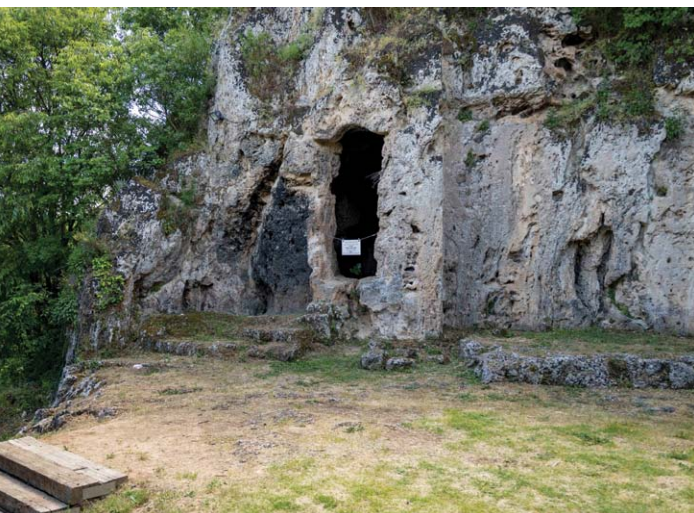
A small mosque on the north side of Giannitsa is the Mosque of the poet Ilahi. On the same street as the Mausoleum of Gazi Evrenos in Giannitsa, you can find the Kaiafas Baths built in the 15th century¹. The Yeni Mosque is the only fully preserved Ottoman mosque in Edessa. This is a building measuring 15x20 m and 16 m high. The Mosque in Arnissa dates back to 1591¹. It has been characterized as a historic building being the earliest remarkable Ottoman building in the area and consisting of a small minaret. Other more modern monumental buildings are the Aridea Railway Station Building which is a historic monument in Aridea. Kannavourgio, located below the area of Myli, next to the waterfalls Park in Edessa. The Girls' School, where interesting art exhibitions are hosted occasionally, while the Folklore Museum of Pella and the Historical Folklore Museum of Giannitsa give a picture of the life of the past and moments from the Macedonian Struggle and the battle in Giannitsa.

If it is worth taking a trip to the cultural wealth of Pella, imagine it being combined with the Cherries celebration in Agra every June, the Dancing for Life in Edessa in June, the Pozaritika and the Loudemia in Almopia in August, the International Marathon «Alexander the Great» in Pella in September and many more that are organized throughout the Regional Unit of Pella.

Regional Unit of **Imathia**

If we wanted to make a trip to the past of Imathia, we would definitely start from the ancient Neolithic era, a fact that is confirmed by the Neolithic settlement finds in the village of Nea Nikomedia. Then we would go to Aigai to admire the evolution of the Macedonian kingdom and in Mieza we would eavesdrop on the discussions of Alexander the Great with Aristotle. In Roman times we would stand at the spot where Saint Paul preached Christianity in the area, while in Byzantine Veria we would record the plethora of Byzantine and post-Byzantine churches. In the difficult period of the Ottoman Empire we would wander in the Ottoman monuments of Veria and... in 1822¹ we would participate in the liberation struggle and we would live the Holocaust of Naoussa as a symbol of self-denial and an omen for national independence.

Aiges, the ancient capital of Macedonia, in the present village of Vergina, with the Royal Tombs, the Palace, the Theater and the archeological park of the Necropolis of Aigai where together with the New Museum they compose the concept of the dynamic and evolving Polycentric Museum at Aigai giving another dimension in the wider archaeological site

of the area. Aristotle's school, Nymphaeum, the place where Alexander and his companions were taught what they later applied to the discovery and conquest of new worlds.

Farther down you will see Ancient Mieza, an important city of the ancient Macedonian Kingdom, whose ancient theater stands impressive and well-built. The tombs at Lefkadia lying further below in the homonymous area; four Macedonian tombs with the unique frescoes of the 4th century BC¹; one of them the tomb of Judgement, a building with a two-storey facade, being a leading example of architecture and art.

In Veria, Saint Paul's Altar is the most important monument in the ecclesiastical history of Veria and the place where the Apostle of the Nations proclaimed the new religion of Christianity before the remarkable Jewish community of the city. Forty-eight Byzantine and post-Byzantine churches with

magnificent frescoes and icons from the 12th to 18th century¹ stand for over a millennium in Imathia and signify the prosperity of the city of Veria and the region. Just outside Veria, the Holy Monastery of Panagia Soumela, perched on the green slopes of Mt Vermio, is the spiritual center of Pontian Hellenism. The miraculous icon of Panagia Soumela that is kept in the Monastery was engraved on the wood by Luke the Evangelist, according to tradition.

The Holy Monastery of Timios Prodromos, over the Aliakmonas river, in Pieria, is associated with great forms of monasticism. There are many more Temples and Holy Monasteries in Imathia that are

worth seeing, among which, the Old Diocese and Saint Vlasios in Veria, the small Church of Prodromos in Naoussa, the Holy Church of Panagia Dovra, Saint Georgios Peristereotas and Saint Anargyros in Nisi. The Medrese Mosque, the Hunkiar Mosque - part of the Old Metropolis, the Orta Mosque, the Twin Baths and the Karahmet Bridge - are the most important Ottoman monuments in the city of Veria.

The Jewish quarter of Veria, now known as «Barbuta», is the only one in Europe that retains in its entirety the traditional settlement of the pre-war prosperous Israeli Community. About fifty old houses of Macedonian architecture are preserved to this day in the Jewish quarter, with its synagogue being the oldest in Greece.

The Archaeological Museum and the Byzantine Museum of Veria offer an overview of the history of the area. With regard to customs and traditions, various music and gastronomic festivals are held such as «Janissaries and Boules», «Naoussa, the City of Wine», «Harvest Festival» in Naoussa, «Sweet-sounding City» and «Peach Festival» in Veria, « Traditional pie festival» in Alexandria, Imathia has so much to show you to admire, giving you the right occasion to visit it.

Regional Unit of **Pieria**

The absolute meaning of the unique Greek geophysical wealth is found in the Regional Unit of Pieria. In a place where the

mountain range of Olympus, place of the 12 gods, a place of magic and myth, protagonist of myths and traditions, dominates and covers everything with its beauty and history. The Regional Unit hosts ancient Macedonian cities, castles, churches and monasteries, beaches and forests, waterfalls and rivers with mythical names, intertwined with Greek mythology. A «Myth» place, with well-known and less well-known myths, but still a place that has always something to tell you. In modern history it hosts customs and traditions of populations persecuted from Eastern Thrace, Ionia, Eastern Romilia and Pontus. The populations that mingled with the natives and the Vlachs of Pieria define the modern Regional Unit today. Ancient Pydna, built on the west coast of Thermaikos, between Makrighalos and Kitros. City, commercial center, known from the homonymous battle, which meant the final submission of Greece to the Romans. In the archeological park of Zeus, you are guided to the holy city, par excellence, of the Macedonians and the sanctuary of Zeus. The global impact of this important cultural heritage attracts visitors to discover the Macedonian history and visit the Archaeological Museum finds as well as the open-air archeological sites.

The archeological park in ancient Livithra, the place where Orpheus was born and buried, the most famous and gifted mystic, musician and singer of antiquity, completes the mythical tour on Mt Olympus and its foothills. Just below Dion, the castle of Platamonas dominates proudly at the southeastern foot of Mt Olympus. A uniquely preserved castle

dating back to the Frankish era, built in a strategic location, on the site of ancient Heraklia, the first city of Macedonia. Inside Enipeas gorge, the old Monastery founded by Saint Dionysios on Olympus in 1542¹ with the tomb of Saint Dionysios lying in the catholicon. Half an hour from the Monastery, in a cave, you can see the hermitage and the holy water of the Saint.

The oldest Byzantine monument in the Pieria Prefecture is the Church of Panagia Kontariotissa, a church of rare architectural style with a dome and courtyard in simple decoration that dates back to the early 11th century¹. Its simple but impressive decoration includes rare icons, in a style dating back to 5th or 6th century¹. Just outside the village of Kontariotissa, you can find the only Holy Monastery dedicated to Saint Ephraim from Syros. At the foot of Mount Olympus, you will find the church of Agia Triada-Vrontos with frescoes from the 17th century¹ hanging on the mountain. Next to the church of Saint Triada, in Palea Vrontou, you will see the preserved monument of Saint Nikolaos Church. The chapel of Prophet Elias is the chapel found at the highest peak in the Balkans.

It is located on the Plateau of the Muses, at an altitude of 2803 meters, 10 minutes from the Hellenic Climbers Association shelter at the homonymous peak. The leading cultural event of Pieria and one of the leading festivals in Greece, the Olympus Festival, is an important occasion to come and explore Pieria, its mountain and seaside festivals, traditional festivals and modern events that embrace tradition and the imposing landscape.

Regional Unit of Halkidiki

The oldest inhabitant of Europe lived here. In the Regional Unit of Halkidiki with the finds of 700,000 years, many ancient myths recorded its history. Many of its ancient cities contributed to the course and evolution of ancient Greece, as well as to the evolution of the Greek spirit. Birthplace and burial place of Aristotle, Halkidiki was also a field of application of his ideas and thoughts. Ancient cities, Monastic states of the 9th century AD¹, monasteries and chapels, historical shipwrecks and works of art of immense value are included in the rich list of the history of Halkidiki. Mount Athos, a UNESCO World Heritage Site, is a leading destination for religious tourism with its twenty iconic monasteries, masterpieces of Byzantine painting, relics and enchanting unspoiled nature. Following the catastrophe of Asia Minor in '22, Greek refugees from Asia Minor, Eastern Thrace and Eastern Romilia settled here, creating the number of coastal settlements that we know today naming them after their unforgettable homelands and contributing to its economic and cultural development. The oldest inhabitant of Europe, 700,000 years old and the oldest traces of fire ever lit by man, 1,000,000 years ago, are found in the Cave of Petralona. Finds from the Petralona cave are displayed in the Anthropological Museum at Petralona. The original skull is included in the paleontological collection of the Museum in Thessaloniki.

The most important archeological site of Halkidiki, Ancient Stageira, was the birthplace of the world's greatest ancient philosopher and teacher of Alexander the Great, Aristotle, who was buried there after his death. Rare ancient cities and archeological sites today are the archeological sites in Ancient Mendi, the Sanctuary of Ammon Zeus in Kallithea, ancient Skioni on the Kassandra peninsula.

The impressive and open to the public archeological site in Olynthos with its magnificent mosaics, the small Archaeological Museum and the Byzantine tower of the Marians. The Ancient city of Akanthos, with its walls, is considered one of the most important finds in the area today. You can explore them while

walking on the Byzantine cobbled path, which leads you through houses of the 4th century BC, Byzantine ruined churches and ancient temples. The fortifications in Ancient Toroni, one of the most important cities of ancient Halkidiki, the castle in Lekythos and the docks of the port discovered at the bottom of the sea, the remains of the Early Christian temple and the cemetery of the Iron Age in Nea Roda as well as the Canal in Potidea are also important points of interest.

The Byzantine Prosforiou Tower in Ouranoupolis, is one of the largest and best preserved surviving monastery towers in Halkidiki. It has a height of 22m. and four floors. The Tower was the main building of the Prosforion metochi belonging to the Vatopedi monastery, while from the 1920s onwards, it was the residence of the Lok couple. The Byzantine Tower of Stavronikita Monastery in Kassandra is an area with fertile fields and olive groves. Once a metochi of Stavronikita Monastery.

The tower remains to this day in very good condition. It is possible that the Acropolis of Ancient Sani was located there. The Byzantine Tower of Saint Pavlos is located on a low hill, at the southern rocky edge of Saint Pavlos and was built in 1407¹. Frangokastro - Zygos Monastery is also located in Ouranoupolis, just outside the current boundary of Mount Athos. It was dedicated to the Prophet Elijah and seems to have been founded around 991 AD¹, while during the 11th AD¹ it was one of the most important Athonite monasteries. Mount Athos, a UNESCO World Heritage Site, is a leading destination for religious tourism with its twenty iconic

monasteries, masterpieces of Byzantine painting, relics and enchanting unspoiled nature. A real paradise for culture lovers. A worshiping and quiet community with a continuous and uninterrupted presence for more than ten centuries. It consists of 20 Monasteries³, Sketes, cells and kathismata scattered on the peninsula of Mount Athos. The monasteries are the following: 1. Holy Monastery of Megisti Lavra 2. Holy Monastery of Vatopedi 3. Holy Monastery of Iveron 4. Holy Monastery of Chilandari 5. Holy Monastery of Dionysiou 6. Holy Monastery of Koutloumoussi 7. Holy Monastery of Pantokratoros 8. Holy Monastery of Xiropotamos 9. Holy Monastery of Zografou 10. Holy Monastery of Docheiariou 11. Holy Monastery of Karakallos 12. Holy Monastery of Philotheos 13. Holy Monastery of Simon Petra 14. Holy Monastery of Saint Paul 15. Holy Monastery of Stavronikita 16. Holy Monastery of Xenophon 17. Holy Monastery of Gregory 18. Holy Monastery of Esfigmenos 19. Holy Monastery of Panteleimon 20. Holy Monastery of Konstamonitou.

In Polygyros you can visit the archeological museum where finds from the archeological sites of Halkidiki are exhibited. In Nea Moudania it is worth visiting the museum of fishing boats and tools. In Nea Flogita, the center of Byzantine culture in Halkidiki called «Ioustinianos» hosts the outdoor center for the preservation of antiquities. The folklore museums in Arnaia, Afitos, Parthenon, Ierissos, Ouranoupolis and Nikiti complete the cultural map of the area by exhibiting representative objects of the local special tradition.

Halkidiki is also an important cultural destination, with the Kassandra Festival standing out among the top Greek Festivals. The Festival of Sani and the Festival of the Sea in N. Moudania, long distance swimming competitions, events held in the scattered Byzantine towers, feasts, trade fairs as well as gastronomic days and nights, challenge you and invite you to explore the Regional Unit.

-
1. Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, Κόμβος «Οδυσσεύς»
Ministry of Culture and Sports, ODYSSEUS Portal
 2. Δήμος Θεσσαλονίκης
Municipality of Thessaloniki
 3. Αθωνική Ζώνη, Άγιο Όρος
Athos Zone, Agio Oros

Do something **GREAT.**

Scan me!

www.visit-centralmacedonia.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

European Union
European Regional
Development Fund

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Ε.Π. Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

REGION OF CENTRAL MACEDONIA

MANAGING AUTHORITY
O.P. Region of Central Macedonia

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Co-financed by Greece and the European Union